Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 97 (1847) ♦ Вівторок, 26 травня 1998 року ♦ Ціна договірна

Для народу — виживання за графіком погашення заборгованості. А для членів уряду?

Коментар

Марш обурених шахтарів багатьом заангажованим спостерігачам нагадує початок якоїсь кінострічки про нашестя Батия на Русь. Тільки цього разу йдуть не по чужі, а по свої гроші. За розрахунками незалежної профспілки гірників, уряд України завинив страйкуючим понад два мільярди гривень.

(Закінчення на 9-й стор.).

Наполегливість до Києва повела

Не справджуються прогнози тих, хто передбачав, що страйк павлоградських шахтарів швидко «вичерпається», коли вони нічого істотного не доб'ються. Тим часом західнодонбасівці гнівно відкинули урядові «розрахунки», за якими навряд чи й до кінця наступного року їм погасять заборгованість із заробітної плати. Відповідно невдоволена реакція і на те, що у Верховній Раді, хоч і проголосовано обнадійливу постанову, та не набрала потрібної кількості голосів пропозиція у двомісячний термін цілком розрахуватися з вуглевидобувачами.

Тому, досі не знімаючи облогу будинку Дніпропетровської облдержадміністрації, гірники відрядили тисячу своїх товаришів у піший похід на Київ.

(Закінчення на 9-й стор.).

Спроба домовленості

Згідно з рішенням сесії Верховної Ради, у понеділок відбулося засідання узгоджувальної ради фракцій. Що було предметом обговорення, яких висновків дійшла комісія — у бліц-інтерв'ю наших кореспондентів з учасниками засідання.

(Закінчення на 2-й стор.).

Ми сидимо на березі Великої ріки, а мимо проходять не наші кораблі

Ці слова можуть стати реальністю, якщо українські судноплавні компанії «розвиватимуться» нинішніми темпами та не відновлюватимуть флот. Звичайно, Україна і тоді залишиться морською державою, бо море, сподіваємося, від нас нікуди не дінеться. Але це буде «морська держава», що сидітиме на березі в надії піймати малесенького бичка. Хоча вітчизняне судноплавство, з розвиненим портовим господарством та вигідним геоекономічним розташуванням, конкурувало та здатне й надалі конкурувати зі світовими морськими перевізниками. Але сьогодні, на сором нам, часто навіть українські вантажі транспортуються через балтійські порти, тому що державна транзитна та тарифна політика цих країн гнучкіша. Чи, скажімо, за словами начальника Дніпро-Бузького порту Федора Бедіна, в 1997 році через один лише румунський порт Констанца перевантажили в 1,8 раза вантажів більше, ніж усі українські порти разом. У той само час потенціал 18 українських портів такий, що через них за два роки можна було б вивезти всю Україну. Отже, що ми маємо і що потрібно змінити?

Матеріал на цю тему читайте на 13-й стор.

P.S.

○ За станом на 20 травня до держбюджету України надійшло 205 млн. грн. від проведення приватизації за грошові кошти.

○ В Україні на одне вільне робоче місце претендують: серед робітників — 13 осіб, серед службовців — 27 чол., серед осіб без спеціальної підготовки — 28 чоловік.

Про дружбу і тютюнець, який нарізно

Президент України Леонід Кучма взяв участь в україно-польському економічному форумі та зустрічі з президентами Польщі і Литви, які відбулися в Жешуві.

На засіданні форуму Леонід Кучма, як повідомляє «Інтерфакс-Україна», запевнив, що Україна «не зверне зі шляху демократизації суспільного життя, глибоких економічних перетворень, не відступить від мети, проголошеної з набуттям незалежності», а лінія на реформи буде витримуватися цілеспрямовано й виважено.

Зустрівшись із Президентом Литви Валдасом Адамкусом, Президент України запросив його взяти участь у Балто-Чорноморській конференції, яка відбудеться в Україні наступного року.

(Закінчення на 12-й стор.).

Виступи кандидатів на посаду Голови Верховної Ради України

3-9

Спробуй і виграй!

«Голос України» знову проводить для своїх передплатників другий етап лотереї. Розігруватимуться найрізноманітніші товари. І все це завдяки нашим спонсорам:

25. ЗАТ «Лугань» (генеральний директор Валерій Савченко) — п'ять пар взуття.

26. ВАТ «Луганська обласна друкарня» (голова правління Володимир Кулінченко) — набори власного виробництва для школярів — альбоми для малювання, щоденники, зошити, кольоровий папір тощо.

Друзі! Стежте за газетою. Щономера у нас збільшуватиметься асортимент товарів для розіграшу лотереї. Спробуйте і виграйте!

Передплата-98

Україна
ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ
ПОСТАНОВА

21 травня 1998 року *м. Київ* № 290

Про скасування постанови Центральної виборчої комісії від 8 травня 1998 року № 258 в частині призначення повторних виборів народних депутатів України по виборчому округу № 183 (Херсонська область)

Центральна виборча комісія на підставі рішення Дніпровського районного суду міста Херсона від 17 квітня 1998 року про визнання рішення окружної виборчої комісії по виборчому округу № 183 по виборах народного депутата України незаконним та виборів по одномандатному виборчому округу № 183 по виборах народного депутата України недійсними прийняла рішення про призначення повторних виборів народних депутатів по цьому округу на 16 серпня 1998 року.

Враховуючи, що ухвалою Судової Колегії в цивільних справах Верховного Суду України від 20 травня 1998 року скасовано рішення Дніпровського районного суду м. Херсона від 17 квітня 1998 року про визнання рішення окружної виборчої комісії по 183 виборчому округу по виборах народного депутата України незаконним та виборів по одномандатному виборчому округу недійсними, а справа провадженням закрита, Центральна виборча комісія **постановляє:**

1. Скасувати постанову Центральної виборчої комісії від 8 травня 1998 року № 258 в частині призначення повторних виборів народних депутатів України по виборчому округу № 183 (Херсонська область).

Голова Центральної виборчої комісії М. РЯБЕЦЬ.

У номер

Хто буде «батьком» Одеси?

Едуард Гурвіц подав до Печерського районного суду Києва позов на голову Верховного суду України Віталія Бойка. Е. Гурвіц опротестовує, що ВС визнав законним рішення Кіровоградського облсуду про нелегітимність його обрання міським головою Одеси. В інтерв'ю агентству «Інтерфакс-Україна» він заявив, що як народний депутат вимагатиме створити парламентську комісію з питань виборів міського голови в Одесі. Як відомо, 21 травня Одеська міськрада 70 голосами «за» (із 78) прийняла рішення на міському референдумі визначитися щодо результатів виборів міського голови. На думку Е. Гурвіца, кому бути «батьком» Одеси, повинно сказати населення міста, а не Верховний суд.

Врожай-98

Грошей нема, а тут ще й посуха

Полтавщина таки обсіялася. Ярий клин займає більш як 800 тисяч гектарів. До традиційних бід: хронічної нестачі пального і мастил, зношеності техніки додалася посуха. За останній місяць в області — ні дощинки. Вочевидь це істотно вплине на майбутній урожай.

Економічна скрута диктує свою тактику ведення польових робіт. На перше місце знову виходить дідівська сапа. Проте навіть її «універсальність» не безмежна. А готовність техніки до жнив надзвичайно низька: «на колесах» лише 32 відсотки зернових комбайнів, 56 —кормозбиральних, 46 — жаток. Причина — відсутність коштів. У першому кварталі 92 відсотки господарств фінішували зі збитками, а загальна заборгованість становить нині 376 млн. гривень. Не до жиру, аби хоч вижити.

Парламентська хроніка

Прогнози збулися. На жаль, невтішні

Остання фаза не останніх, на жаль, виборів голови нинішнього парламенту підтвердила більшість невтішних політичних прогнозів, поширюваних як серед політичного бомонду, так і в низах. Скажімо, про те, що мало не всі 14 претендентів на булаву висувалися заради можливості скористатися парламентською трибуною для популяризації ідей своїх партій та власних персон. Слідом за Євгеном Смірновим та Віталієм Кононовим свої кандидатури в останню мить перед голосуванням зняли ще сім чоловік —позафракційний Іван Білас, рухівці Зореслава Ромовська і Юрій Костенко, ендепівці Олександр Карпов, Василь Костицький, Валерій Череп, громадівка Юлія Тимошенко. Щоправда, двоє останніх зробили це із застереженням, що знімають кандидатури лише на цьому етапі, а отже, не виключено, що їхні імена спливуть під час можливого пакетного голосування.

Внаслідок голосування четверо кандидатів на посаду Голови ВР, чиї прізвища залишилися у бюлетені, отримали усі разом «аж» шість голосів, причому один не одержав жодного.

Як і передбачали аналітики, єдиною, за певних умов, прохідною кандидатурою був лідер комуністів Петро Симоненко, котрий, за офіційно оголошеними на сесії результатами, набрав аж 2О1 голос. Проявилася і справжня, а до того — передбачувана аналітиками, позиція так званих пропрезидентських фракцій — НДПУ, об'єднаних соціал-демократів, «зелених» і Руху, котрі, щоб не дати лідеру лівих навіть теоретичного шансу стати спікером, бойкотували вибори (із 437 народних депутатів бюлетені взяв лише 221).

Ось чого не прогнозували, навіть з огляду на численні порушення в минулих парламентських виборах, то це того, що під час виборів голови парламенту може, як кажуть, не зіграти цифра. «Чорну пляму» тут виявила політично пильна Наталя Вітренко, заявивши, що різниця між тими, хто взяв бюлетені (221), і тими, хто проголосував (214), мала бути більшою, оскільки члени її фракції також брали бюлетені, але не голосували. Запевнення голови лічильної комісії Валерія Мішури (члена фракції КПУ) про неупередженість комісії і навіть його привселюдне обурення з приводу таких підозр враження на парламент не справили. Вирішили ще раз перерахувати, але сталося це вже після сесійного засідання. Як згодом повідомили деякі інформагентства, за Петра Симоненка був поданий не 201, а 191 голос, а взяли участь у голосуванні 207, а не 214 народних депутатів.

Утім, хоч так, хоч інак, а все одно дві третини парламентарів не набралося, вибори не відбулися. Наслідки прогнозовані?

Анатолій БЕНЬ.

Спроба домовленості. Наскільки вона конструктивна?

(Початок на 1-й стор.).

Іван ЧИЖ, фракція Соціалістичної та Селянської партій:

— Обговорено, зокрема, питання, пов'язані з процедурою виборів Голови Верховної Ради і патової ситуації, яка склалася навколо цього у зв'язку з деструктивною позицією чотирьох фракцій правого спрямування: блокувати вибори, якщо не буде прийнято висунутої ними умови — голосувати лише «пакетом» (голова і його два заступники). Тривала дискусія навколо цього все ж підводить до усвідомлення очевидної істини — парламент нового скликання не повинен починати з порушення Регламенту і конституційних норм. Отже, авторам «пакетного» ультиматуму доведеться поступитися. Сподіваюся, що на вечірньому засіданні комісії вдасться якщо не узгодити, то принаймні зблизити наші позиції про персональний склад претендентів на посади Голови ВР та його заступників для другого кола виборів...

Віталій КОНОНОВ, керівник фракції Партії зелених:

— Сьогоднішнє засідання узгоджувальної ради є реалізацією вимоги чотирьох фракцій — ми сіли за стіл переговорів. Парламент політично структурований, і треба домовлятися. Не все тут вдається поки що, але іншого виходу немає.

Нас звинувачують у порушенні Регламенту роботи Верховної Ради. Я відповів би на це так: форма голосування — одне, а домовленість між фракціями —зовсім інше. Наші вимоги виходять саме з обопільної домовленості. А голосувати будемо за регламентними нормами...

Блокувати роботу ВР ніхто не має права

Олександр ТУРЧИНОВ, фракція «Громади»:

— «Громада» наполягає на тому, щоб голосування відбулося згідно з Регламентом, а депутати діяли згідно з законом.

Це означає, що слід знову висувати кандидатури на посаду Голови Верховної Ради. Але наші опоненти, які не взяли участь у голосуванні, наполягають на тому, щоб взагалі відмовитися від висування кандидатури на посаду голови парламенту, а узгодити спочатку так звану «трійку»: голову, першого його заступника і заступника. Це, по-перше, технічно неможливо, уявіть собі три кандидатури одночасно на трибуні; а по-друге, це не що інше, як шантаж чотирьох фракцій, які виконують волю Президента.

Переконаний, здоровий глузд переможе. Верховна Рада повинна працювати, і блокувати її роботу ніхто не має права.

Працюватиме механізм — узгоджувальний

Євген МАРЧУК, фракція СДПУ(о):

— Думаю, що нині якраз настає усвідомлення керівників фракціями, що структуризація парламенту відбувається. Всі зрозуміли: простий механізм Регламенту, який був раніше, вже не працюватиме. Працюватиме інший — узгоджувальний.

Коротко кажучи, парламент виходить на вищий ступінь роботи, коли найважливіші проблеми держави повинні знаходити консенсус в узгоджувальній раді фракцій. Тільки так, зокрема, можна вийти і на обрання керівника Верховної Ради.

Я особисто не бачу нічого драматичного чи трагічного у цій ситуації. Йде процес політичного дозрівання парламенту.

Вважаю, що головою парламенту має бути центрист і не лідер партії, першим заступником може бути лівий, бо їх у парламенті багато, другим — правий.

Ясна річ, що проти цього поки що виступають ліві, у них своя аргументація, але, думаю, що рішення однаково буде посередині.

Тепер про помилку під час підрахунку голосів, що сталася минулої п'ятниці. Ми розглядаємо її як прецедент, хоча всі переконалися з інформації голови лічильної комісії Валерія Мішури: це прикра технічна помилка.

Про результати перевірки буде оголошено в сесійному залі, щоб не робити з цього передусім прецедент політичний, тобто в цьому плані вже прозвучали коментарі і в залі, і з уст деяких народних депутатів.

Засідання узгоджувальної ради фракцій триває.

Іван ДМИТРЕНКО.

Заява фракції Комуністичної партії України у зв'язку із заморожуванням заробітної плати, пенсій, стипендій та інших соціальних виплат, а також Указом Президента України від 4.03.98 р. № 167/98 і деякими постановами Кабінету міністрів України

Останнім часом Президентом і Кабінетом міністрів України прийнято указ та ряд постанов, які нібито спрямовані на фінансове оздоровлення економіки і поліпшення матеріального становища громадян України. До них треба віднести Указ Президента від 4.03.98 р. № 167/98 «Про заходи по підвищенню відповідальності за розрахунки з бюджетом і державними цільовими фондами», Постанову Кабміну України від 17.03.98 р. № 333 «Про заходи по припиненню товарообмінних (бартерних) операцій» і Постанову Кабміну від 21.04.98 р. № 525 «Про невідкладні заходи по погашенню заборгованості з виплат заробітної плати, грошового забезпечення, пенсій, стипендій та інших соціальних виплат на 1998 рік».

Не дивлячись на продекларване в усіх документах прагнення навести порядок з платежами в бюджет і забезпечити погашення заборгованості у зарплаті, пенсіях, стипендіях та інших соціальних виплатах аналіз згаданих документів засвідчує інше:

Президент і його команда в завуальованому вигляді виконують вказівки МВФ про продовження перерозподілу загальнонародної власності та остаточне знищення народно-господарського комплексу, який ще зберігся.

Запровадження податкового закладу, широке використання механізму банкрутства, продаж висококліквідних підприємств подаються в цих документах як панацея від неплатежів у бюджет і росту заборгованості у зарплатах, пенсіях тощо. Разом з тим здійснення усіх заходів створює додаткові передумови для зростання безробіття та знищення промислового потенціалу України, бо «завдяки» економічній політиці, яку проводить Президент, практично всі підприємства стали боржниками бюджету і неминуче будуть оголошені банкрутами, а працівники підприємств поповнять армію безробітних.

Особливим цинізмом відзначаються заходи, які передбачають перехід шкіл на користування платними підручниками і так зване «упорядкування» посадових окладів працівників вищих учбових закладів IV рівня акредитації, що цілком зрозуміло означає їх зменшення.

Передбачені постановою Кабміну України від 21.04.98 р. № 525 заходи спрямовано на подальше (на 10%) скорочення витрат на оплату праці в бюджетних організаціях, військових формуваннях та органах внутрішніх справ, тоді як всім відомо, що й сьогодні вони фінансуються значно нижче за мінімальні потреби.

У документах уже вкотре звучить пропозиція «розглянути питання про доцільність запровадження державної монополії на виготовлення та реалізацію лікеро-горілчаних виробів», хоча загальновідомо, що це одне з найдоходніших джерел поповнення бюджету.

Водночас проблему погашення заборгованості у пенсіях, зарплатах тощо уряд і Президент України пропонують вирішити... за рахунок заморожування пенсій, зарплат та інших соціальних виплат.

У своєму прагненні здійснити задуманий перерозподіл загальнонародної власності і знищення промислового сектора економіки під пристойним приводом поновлення бюджету та забезпечення виплат пенсій і зарплат Президент та його команда пішли на грубе порушення Конституції України і деяких законів: «Про банки і банківську діяльність», «Про заклад», «Про підприємства» тощо.

Ми вимагаємо від Президента, Кабінету міністрів України відміни вищеназваних указу та постанов як таких, що суперечать Конституції, законам України і не відповідають інтересам народу України.

Керівник фракції Комуністичної партії України Петро СИМОНЕНКО.

ВИСТУПИ КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ ГОЛОВИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Виступ народного депутата України Василя КОСТИЦЬКОГО, *виборчий округ № 84*

Шановна президія, шановні народні депутати, шановні виборці.

На посаду кандидата на Голову Верховної Ради мене висунула група позапартійних депутатів, від імені яких виступив депутат Кірімов, і я хотів би подякувати їм за високе довір'я, а також висловити своє бачення роботи Голови Верховної Ради України.

З прийняттям Конституції України розпочався новий відлік часу в історії нашої держави. В Основному Законі закладено модель Української держави як демократичної, правової й соціальної, яку ми повинні будувати. Тому цьому парламенту доведеться багато працювати, щоб закласти основи держави і права відповідно до нової Конституції.

Яким має бути парламент, на якій методологічній основі має розбудовуватися законодавча влада? Я пропоную замість економічного детермінізму духовний детермінізм.

Перший — зрозумілий всім, від збіднілої людини, яка не має нічого, до бізнесмена-мільйонера. Але економічний детермінізм — це основа роз'єднання, протистояння, боротьби, спроб повернути історію.

Щодо останнього, є два постулати: історія не повторюється. І друге: історія повторюється перший раз як трагедія, другий раз як фарс. Дехто в цій залі хотів би повторити історію. Для українського народу, доля якого трагічна, може вже досить повторів в історії і трагедій.

Духовний детермінізм може бути засобом об'єднання інтересів найширших верств населення в прагненні до кращого життя, до розвитку людини і народу.

Економічний детермінізм пропонує жорстку і криваву схему — відібрати і розділити. Що за цим —розказувати не треба.

Духовний детермінізм полягає в тому, що багатий сам хоче і залюбки допомагає бідному стати забезпеченим.

Чи не міражі й утопії тут пропонуються, коли говориться про це? Зовсім ні. Не треба винаходити велосипед. У Європі це називається соціальним партнерством.

В Україні таке соціальне партнерство можливе на базі християнської ідеології й християнської етики.

Чому я стою перед вами? Чи це жадоба самоутвердження? Чи це гіпертрофована самооцінка власних сил і можливостей? Ні.

Структуризація українського суспільства, а значить і парламенту, відбувається. Але на сьогодні реальність така, що жодна політична партія не є домінуючою. А створення блоку більшості є ще проблематичним.

Тому знову, як вже не один раз було в цій залі, стоїть питання, хто і в який спосіб об'єднає депутатів, фракції і групи? На щастя, такі засоби і основа знаходилися протягом перших двох скликань.

У 1990 році це була ідея протесту проти трактування Києва, України і тодішньої української еліти як провінційних для Москви. Результат — Декларація про державний суверенітет.

У 1991—1993 роках це була ідея незалежності, повної самостійності та бажання бути самими господарями в своїй хаті помножена на ілюзії економічного добробуту і зростання в умовах незалежності плюс ейфорія від визнання нас у світі як великої європейської нації і держави. Результат — проголошення незалежності України і боротьба національних кадрів за владу.

У 1994—1997 роках це була ідея завершення першого етапу відбудови, відновлення Української держави і прийняття Основного Закону Конституції України, нехай і при економічному спаді та падінні добробуту народу.

На цих етапах голови парламенту виявилися добрими психологами і зуміли, правильно розрахувавши, тиснути на національні, інтелектуальні, емоційні важелі. Сконцентрувавши зусилля більшості через свою волю, добилися поступу в діяльності парламенту. Але вже 1997 рік показав, що психологічний чинник як інструмент спікера почав слабнути.

Якою ж основою, якими мають бути інструменти Голови сьогодні, в нинішніх обставинах?

Сила більшості ще відсутня. Психологічний інструмент вже відпрацьований. Таким інструментом має бути духовна єдність. Чи не виглядає це гумористично: духовна єдність восьми різних груп, які об'єднують більше десятка партій.

Я вважаю, що представнику будь-якої із цих партій, які представлені в парламенті, а особливо тих, які репрезентують партії, котрі здобули найбільше місць в парламенті, буде важко, а може, навіть, і неможливо очолювати парламент. Бо представники іншої партії будуть вважати себе обійденими, а ідеологія партії, до якої входить такий Голова парламенту, буде сприйматися антагоністично.

На мою думку, тільки представник меншості або партії, яка не домінує в парламенті, може забезпечити роботу парламенту, знаходити компроміси і скеровувати поступ у роботі законодавчого органу.

У основах такої діяльності, ще раз кажу, має бути християнська ідеологія і етика.

Досвід поруйнованої другою світовою війною і тоталітаризм Європи тому підтвердження.

Як Голова Верховної Ради має розуміти свою роль і місце парламенту в державі? Стаття 6 Конституції України розділила владу на законодавчу, виконавчу і судову. А стаття 75 встановила, що єдиним органом законодавчої влади у парламенті є Верховна Рада. В нинішніх умовах має бути завершене переосмислення ролі Верховної Ради. В законодавчому плані ми вже це зробили. Від вищого чи найвищого органу в піраміді рад ми перейшли до, власне, парламентських функцій в діяльності Верховної Ради. Але цього ще немає в суспільній психології. І широкий загал трактує Верховну Раду як вищу інстанцію всієї влади, та й багато з нас тут присутніх не можуть або не хочуть відмовитися від старого розуміння ролі і статусу парламенту.

Український парламент — представник народу, виразник його волі й захисник інтересів. Але у формах і межах, передбачених Конституцією. Тобто через парламентські форми і засоби, через прийняття законів, а не прямими діями, втручанням у діяльність чи підміною інших гілок влади треба вирішувати державні проблеми. Бо інакше Голова Верховної Ради стає конкурентом Президента, прем'єр-міністра чи голови Верховного або Конституційного суду, а спікер — тільки перший серед рівних у найвищому законодавчому органі держави.

Українське суспільство роздирають протиріччя, які традиційно знаходили своє відображення в роботі парламенту. В свою чергу парламент, демонструючи протистояння різних політичних сил, сприяв політизації суспільства, яка досягла надмірно високого рівня. Хотілося б, щоб новообрана Верховна Рада стала джерелом не тільки формування законодавчої бази для економічних перетворень з метою підвищення добробуту народу та вирівнювання соціального становища людей, але ще й сприяла б створенню засад для громадянського спокою та завершила розпочаті в попередні роки напрацювання, спрямовані на розбудову незалежної держави.

Яка ідея, яка ідеологія тут може стати об'єднавчою? У Верховній Раді 8 фракцій. Це значить, що український народ не довірив законодавчу владу жодній політичній силі. Думаю, що в такому випадку об'єднавчою ідеєю може стати християнська ідея.

Чому? Тому що в її основі лежить християнська етика і мораль, тому що тільки ця ідея дозволяє досягти конструктивного компромісу, без якого не буде плідної роботи Верховної Ради. Тому що ця ідея відображає інтереси найширших верств українського народу і, врешті-решт, тому що тільки на засадах християнської ідеології можна розбудувати соціальну державу, такий апарат влади, який був би поставлений на службу людині й громадянському суспільству. Досвід такий є.

Наприклад, Федеративна Республіка Німеччина, Австрія, де християнську ідею не в політичному, а в ідеологічному, духовному сенсі було покладено в основу класичної системи права, і вона вивела ці держави в число найбільш розвинених країн світу. Йдеться не про декларування християнства, а про дотримання норм християнської моралі.

Тільки християнська етика може поєднати в нашій великій європейській державі українців і росіян, православних і греко-католиків, багатих і бідних.

Основними завданнями Верховної Ради на цей період, як на мене, мають бути: соціальний захист з метою зняття соціальної напруженості, прискорене створення нової правової системи, формування основ державного апарату, або те, що ми називаємо розбудова держави, завершення першого етапу реформи судової системи, реформа податкової системи, сприяння швидким економічним перетворенням, формування середнього класу.

На яких принципах має будуватися ця робота? Перший — принцип законності в діяльності Верховної Ради. Він мав би полягати в неухильному дотриманні норм Конституції при ухваленні всіх рішень. Я мрію про те, щоб у нашому суспільстві, а значить і в парламенті, була повага до процесуальних норм, а не тільки до норм матеріального права. Це не тільки Регламент Верховної Ради, але ще й низка процесуальних законів, що стосуються діяльності органів державної виконавчої влади, судової влади, контрольних органів. Йдеться про недопустимість ухвалення будь-яких рішень при очевидному порушенні норм права з точки зору їх доцільності. Порушення процедури має розглядатися як серйозне порушення, яке веде до незаконності будь-якого рішення.

Другий принцип — системності, який мав би знаходити своє відображення передусім у правотворчій діяльності Верховної Ради. Думаю, що важливо не допустити хаотичності під час визначення порядку денного сесії, домагатися матричного підходу під час ухвалення законів з тим, щоб ухвалити більш загальні закони, а потім на їх розвиток — закони вужчої сфери дії. Це допоможе уникати багатьох колізій та суперечностей між законодавчими актами.

Не можна формувати систему права за принципом «хто швидше займе місце». І не допустити цього — одне з основних завдань Голови Верховної Ради.

Не можна копіювати Європу, бо це часом має негативні наслідки. Треба формувати свою систему права й свій державний апарат. Наприклад, довічний статус суддів у Європі виступає як гарантія незалежності судової влади, а в нас такий статус — часом запорука суддівської сваволі.

Наступний принцип — принцип змагальності, який вимагає від нас формування традицій українського парламентаризму разом з вибором своєї моделі парламенту. Як реалізувати цей принцип? Верховна Рада має бути місцем для дискусії законодавчої, виконавчої і судової влади. Представники двох останніх мають право виступити в парламенті й висловити свою позицію стосовно Президента, Кабінету міністрів, Конституційного суду, Верховного суду. Завдання Голови — надати можливість всім висловити свою думку і сприяти оперативному ухваленню часто компромісного рішення.

Принцип збалансованості влад має базуватися на таких засадах: формально юридичні (право вето, право імпічменту, право заслуховувати звіти), організаційно-юридичні (інститут постійних представників може бути не тільки у Верховній Раді. Я допускаю, що Верховна Рада теж може мати представників, наприклад, у Кабінеті міністрів або у Верховному суді, як це вже нині є в Конституційному суді).

І науково-консультативні органи теж можуть виступати засобом збалансування діяльності. Очевидно, що науково-консультативні органи, завданням яких є підготовка напрямів правової реформи або засад правової реформи в конкретних галузях, мають створюватися насамперед не при міністерствах, скажімо, при Міністерстві юстиції, Верховному суді чи Кабінеті міністрів, і дублювати роботу один одного, а працювати під егідою Верховної Ради.

Принцип ефективності в організації роботи вимагає певних змін у Регламенті Верховної Ради. Ще на початку роботи ВР попереднього скликання я вносив пропозиції, які тоді було відхилено, а тепер їх сприймають, і вони відображені у виступах багатьох депутатів. Йдеться про врахування великої вартості пленарної роботи Верховної Ради.

Я пропонував проводити пленарні засідання для розгляду звітів та інформацій уряду, розгляду найбільш важливих, загальнодержавних питань та проведення голосування. Голосування мало б проводитися пів дня в середу та четвер на пленарному засіданні. На пленарні засідання мали би вноситися тільки ті проекти законів та постанов, які до цього отримали підтримку більшості комітетів і фракцій. Отже, центр ваги законотворчої роботи було б перенесено в комітети і фракції, що мали працювати б тоді чотири дні на тиждень.

Ефективність організації роботи залежить і від структури апарату, її, очевидно, треба міняти.

Сьогодні я хочу сказати про гостру потребу в забезпеченні функціонального підходу до структури апарату Верховної Ради — усунення дублювання, досягнення більшої самостійності секретаріатів комітетів. Необхідно створити міцне міжнародне управління, що включало б щонайменше три відділи: протокольний, перекладів, міжнародних організацій. В міжнародному є потреба заснувати сектори, які супроводжували б роботу Ради Європи та її комітетів, підтримували парламентські зв'язки в рамках СНД, Причорноморської асамблеї, Організації з питань безпеки і співпраці в Європі, НАТО.

На сьогодні фактично вся робота пов'язана з участю України в міжнародних структурах парламентського характеру лягає на депутатів, які представляють Верховну Раду в цих структурах. Аналіз тут здійснюється від випадку до випадку. Ми багато втрачаємо через низьку ефективність роботи на міжнародній арені.

Не слід допускати дублювання в роботі. У нас експерти-

(Закінчення на 4-й стор.).

(Початок на 3-й стор.).

зу й підготовку законопроектів здійснюють інститут законодавства, науково-експертний відділ, юридичний відділ. Думаю, враховуючи ситуацію, науково-експертний відділ було б доцільніше передати інституту законодавства, це забезпечило б ефективну і високоякісну роботу цих двох підрозділів.

Програмно-цільовий принцип. Потреба в такому підході обумовлена і дефіцитом парламентського часу, і необхідністю ухвалення великої кількості законів. Тут знову треба згадати про матричний підхід у формуванні системи права. Йдеться про ухвалення передусім кількох груп законів.

Перша група. Закони, які створюють центри розбудови галузей права. Маю на увазі Цивільний кодекс, Кримінально-процесуальний, Цивільно-процесуальний, Екологічний кодекс...

Друга група. Закони, що допомагають зменшити напруженість у суспільстві: Податковий кодекс, новий пенсійний закон, закон про захист громадської моралі і психіки населення від негативного впливу кіно-, відео-, телепродукції; закон про захист права власності.

Третя група. Закони, що спрямовані на розбудову державного апарату. Ми називаємо це адміністративно-правовою реформою й маємо тут три проблеми. Ми — нова держава, треба формувати свою систему державного апарату, створювати структури, яких раніше не було, —міністерства транспорту, закордонних справ (до речі, яке із суто протокольного в часи Союзу РСР стало міністерством незалежної держави); треба відмовитися від галузевого і перейти до функціонального управління. Очевидно, не треба створювати міністерство з кожної проблеми. І третє — конкретизація повноважень контрольних органів через закон про повноваження цих органів.

Хотів би сказати, що (в тому числі і за моєї участі) із перерахованих декілька проектів законів внесено у попередній Верховній Раді і, очевидно, Верховній Раді цього скликання слід буде їх ухвалити якнайшвидше.

Наступний принцип — вибору пріоритетів. Особливо важливий цей період розвитку України. Думаю, тепер вимальовалося кілька пріоритетів діяльності Верховної Ради.

Перший. Проблема соціальної політики й соціального захисту. До цього часу ми вузько розуміли соціальну політику. Знову треба згадати про системний підхід. Не досить сказати, що в Україні 13,6 мільйона людей отримують пенсії і потребують соціального захисту — у нас ще 1,5 мільйона офіційно зареєстрованих психічно хворих. Ми скоротили армію на 200 тисяч чоловік. У місцях позбавлення волі перебувають 225 тисяч осіб. Ось сфери, що потребують докладання зусиль в соціальній політиці. Очевидно, треба говорити про справедливість пенсійного законодавства, і це — завдання Верховної Ради. Не можна допускати, щоб директор інституту, сталевар або льотчик мали меншу пенсію, ніж некваліфікований працівник державного апарату!..

Другий пріоритет — економічна реформа. Які проблеми сьогодні визначають стан економіки України? Зменшення обсягів валового національного продукту десь на 4% —це, звичайно, не 10%, як раніше, але теж проблема. Негативне сальдо торговельного балансу. Зростання бартеризації економіки — в грудні 1997 року вона досягла 43%. Зростання заборгованості багатьох підприємств: 1995 року — кожне п'яте, 1997-го —кожне друге підприємство мало заборгованість.

Проблеми малих і середніх підприємств. Я з 1993 року виступаю за необхідність формування середнього класу, в нас 110 тисяч малих і середніх підприємств, у яких офіційно задіяно майже 2 мільйони людей, а всього зайнято більше 5 мільйонів працівників. Закон про державну підтримку малого і середнього підприємництва внесений у Верховну Раду і його треба буде тепер ухвалювати разом із врахуванням відповідного указу, який підписав Президент.

Наступне — зниження тиску на бюджетну сферу, ось об'єкт роботи для першочергового ухвалення законів. Наприклад, закон, яким передбачено внесення змін до Кримінального, Кримінально-процесуального та Виправно-трудового кодексу, який, зокрема, передбачає заміну ув'язнення за нетяжкі злочини на громадські роботи. На сьогодні із 225 тисяч громадян, що відбувають покарання у вигляді позбавлення волі, майже 50 відсотків засуджені на строк до 3 років, а це близько 100 тисяч громадян, які скоїли нетяжкі злочини і, мабуть, немає потреби їх ізолювати від суспільства, бо вони не становлять суспільної небезпеки, і немає потреби потім оголошувати їм амністію після того, як вони пройшли «підвищення кваліфікації». Звичайно, вони мають відповідати за злочини і можна залишити їх в сім'ях і засуджувати до примусових громадських робіт, це мало б не тільки великий соціальний ефект, але ще і економічний.

Податкова політика. Так, ми справедливо не задоволені податковим законодавством і податковим пресом. Водночас хочу сказати, що нині тільки на податок з прибутку встановлено більше 40 різних пільг; на податок на додану вартість — майже 80 пільг за окремі види діяльності. За 9 місяців 1997 року 146 тисячам зареєстрованих платників податків були надані пільги на суму 15 мільярдів гривень. Давайте порівняємо цю велику цифру із заборгованістю з зарплатні плати. Разом з тим податковий прес не зменшується, для банків, наприклад, податок у два з половиною раза більший, ніж для інших суб'єктів підприємництва. Чи можна розв'язати цю проблему? Так.

По-перше, справедливість податків, рівність суб'єктів підприємництва перед податковим законодавством, зменшення податків з одночасним збільшенням добровільних, а не фіскальних надходжень у бюджет — ось аксіома, яку не треба доводити. За кілька років ми створили таку складну систему оподаткування, що вийти з глухого кута можна, лише ухваливши податковий кодекс, передусім його загальну частину. З ухваленням її автоматично втратили б чинність норми багатьох законів, через які ми називаємо нашу податкову політику фіскальною.

Це запровадження єдиного сільськогосподарського податку, фіксованого податку щодо малих підприємств, зниження податкової стелі та кількості податків для усіх суб'єктів підприємництва.

Кілька слів про принцип пріоритету загальнодержавних інтересів над партійними, регіональними та груповими. Неспроста наголошую на положеннях як окремому принципі роботи Верховної Ради, які значною мірою залежать від Голови Верховної Ради.

Політична боротьба в парламенті — нормальне явище, якщо вона не зводиться до дріб'язкових питань, розгляд яких на догоду політичним лідерам не відриває від прийняття важливих загальнодержавних рішень.

Не можна допускати, щоб Верховна Рада з парламенту країни стала другим центром практичної політики, що в умовах нашої держави замість нормального діалогу гілок влади породжує дуалізм влади, політичну нестабільність, нерозуміння курсу нашої держави з боку іноземних партнерів. Це робить президентську виборчу кампанію перманентною.

Під час розподілу бюджету важливим є дотримання цього принципу з урахуванням інтересів всіх регіонів, а не тільки тих, які представлені більшою кількістю депутатів.

Окрім цього, кілька слів слід сказати про реалізацію принципів змагальності всередині Верховної Ради. На мою думку, цього можна досягти, якщо відмовитися від традиційного способу розподілу портфелів голів комітетів та їх заступників. За Конституцією підготовку питань на розгляд Верховної Ради здійснює Голова, проект порядку денного раніше затверджувала Президія Верховної Ради, якої зараз немає, і тому це теж робить Голова Верховної Ради.

Нехай би цей проект погоджувала координаційна рада голів фракцій, а портфелі голів комітетів слід роздати не політичним «призначенцям», як це часто було минулі два скликання, а професіоналам.

Таким чином, буде реалізовано ще один принцип —принцип поєднання політико-партійних та фахових інтересів у діяльності парламенту.

Принцип історизму. Ми набуваємо парламентського досвіду не в чистому полі. Від Козацької ради ми беремо початок демократичного, колективного розв'язання державних справ. Саме тому ми мали не «Вашингтона з праведним законом», про якого мріяв Тарас Шевченко, а Верховну Раду, яка ухвалила цей праведний Закон — Конституцію 1996 року.

Новітній український парламентаризм закладався під керівництвом Михайла Грушевського. Центральна Рада була одним із найдемократичніших парламентів XX століття.

Ми не можемо відкидати досвід попередніх спікерів.

Грушевський вніс в парламентський досвід України високий інтелектуалізм, високу політичну культуру, соціал-демократичні традиції Європи.

Кость Левицький разом з парламентом Західно-Української Народної Республіки впроваджував європейський раціоналізм.

Володимир Івашко, високий партійний чиновник, першим вніс в український парламент розуміння відокремленості нашої держави. А Леонід Кравчук реально забезпечив те, що почав робити В. Івашко.

Саме Леонід Кравчук привніс досвід українського парламентаризму початку XX століття в практику нашої роботи і забезпечив у роботі Верховної Ради традиційно європейський дух.

Іван Плющ став основоположником патерналізму в парламенті, де Голова — як батько в сім'ї. Але крім того, Плющ вніс в роботу Верховної Ради народний дух, якого у нас не було з часів козацької доби.

Олександр Мороз — це вміння поєднати різні політичні погляди і напрями та домагатися ухвалення багатьох рішень, як це було передусім з Конституцією України.

Сьогодні з народно-колоритної Верховна Рада України стала парламентом європейського зразка.

Як далі? Яким має бути Голова Верховної Ради?

В нашій ситуації це може бути особа, яка домагатиметься розв'язання політичних питань не суто політичними засобами, а законодавчими. Закон не може складатися з трьох прошарків — ідеологія, політика і закон, а має трансформувати інтереси всього народу в законодавчі акти.

Парламент і спікер, це — ті, хто законодавчими засобами збалансовує і закріплює інтереси і бажання суспільства. Тобто інтереси і бажання Президента, законодавчої влади, виконавчої влади, судової влади, регіонів між собою та регіонів і центру політичних сил різного спрямування від крайніх лівих до крайніх правих, інтересів нації і національних меншин, багатих і бідних, представників різних конфесій.

Тільки парламент представляє в найширшому і в найповнішому розумінні інтереси цих груп. І тільки він єдиний в Україні орган, єдина інституція, здатна забезпечити збалансування цих інтересів та забезпечити поступ українського народу та прогрес Української держави.

Ми мусимо враховувати досвід наших попередників, дивитися далі і бачити краще та йти швидше, не повторюючи їхніх помилок. Я маю на увазі досвід представників різних політичних партій: націонал-демократів і націоналістів, соціал-демократів і соціалістів, монархістів і націонал-комуністів — це основоположники українського парламентаризму. І серед них виділив би Михайла Драгоманова, Івана Франка, Михайла Грушевського і Костя Левицького, Володимира Винниченка і Симона Петлюру, В'ячеслава Липинського, Августина Волошина, Ярослава Стецька, Миколу Скрипника і Олександра Шумського.

І Голова як спікер, як перший серед рівних має пам'ятати про цей досвід, розуміти це і спрямовувати діяльність парламенту в рамках Конституції, на благо всіх і кожного для добра українського народу, для прогресу і еволюції. І хай в цьому допоможе нам досвід попередників і Господь Бог.

Виступ народного депутата України Івана БІЛАСА, *виборчий округ № 120*

Дякую за можливість висловити своє бачення при обговоренні цього надзвичайно важливого для України, в першу чергу, а вже в другу — для нашого парламенту питання.

Іван Білас, Городоцький виборчий округ, одномандатний № 120.

Вельмишановні виборці, дорогі співвітчизники, шановна тимчасова Президія, шановні колеги народні депутати України!

Передусім я висловлюю сердечну вдячність моїм виборцям Городоцького виборчого округу, це Городоцький, Самбірський і Мостиський райони, котрі висловили мені довіру і направили як свого представника для роботи у вищому законодавчому органі нашої держави.

Я, як і ви, усвідомлюю всю глибину відповідальності, що лягає на нас, народних депутатів України, і в цілому на парламент. Але ще більше, шановні колеги, на тих народних обранців, котрі мають честь бути висунуті у кандидати на обрання Головою Верховної Ради України.

Я вдячний моїм колегам від Конгресу українських націоналістів, Національному фронту, Об'єднанню «Вперед Україно!», які висунули мою кандидатуру на цю вищу посаду верховного законодавчого органу нашої держави.

Водночас, підтримці бойових побратимів, котрі перебувають у Спілці офіцерів України, у цій шановній громадсько-патріотичній організації, в якій я перебуваю з моменту

утворення, тобто з липня 1991 року.

Шановні співвітчизники, дорогі колеги!

Це, в першу чергу, відповідальність перед усім українським народом, українською нацією. Адже, як сказав наш український Мойсей — мій земляк Іван Франко в своєму творі «Поза межами можливого» ще в 1900 році: «Все, що йде поза рами нації, або фарисейство людей, що інтернаціональними ідеалами раді би прикрити свої змагання до панування одної нації над другою, або хворобливий сентименталізм фантастів, що рад би широкими всеблюдськими фразами покрити своє духовне відчуження від рідної нації».

Ось, шановні колеги, саме через призму Франкового бачення інтересів української нації і повинна унапрямлюватися діяльність обраного українським народом парламенту.

Шановні колеги!

Третій сесійний день ми з вами обговорюємо кандидатури на посаду спікера нашого парламенту, котрий, як говорили мудрі латиняни, повинен бути «прімес інтер парес», тобто — перший серед рівних.

Ось з цієї позиції дозвольте мені як кандидату на цю надзвичайно відповідальну посаду висловити у відведений Регламентом час бачення та рефлексії моїх виборців, моїх колег, та й зрештою, свої міркування стосовно основного предмета нашого обговорення тобто Голови Верховної Ради України та його ролі в організації роботи нашого парламенту. Адже його повноваження, як відомо, чітко окреслені Основним Законом нашого життя, тобто Конституцією України. Я радий, що врешті-решт мій колега депутат Костицький на про-

тивагу іншим кандидатам перейшов до предмета цього обговорення. Ми два дні говорили будь про що, використовуючи незаслужено цю трибуну, для шельмування колег в тому числі, не задумуючись, що претендують ці кандидати на вищу відповідальну посаду в парламенті. Перекладали провину, в тому числі і свою, на виконавчі структури влади подекуди і заслужено. Міняли курси якихось реформ. А зрештою, дозвольте запитати: взагалі у нас є в державі справжній український курс побудови власної держави? Очевидно, я смію відповісти — немає, дорогі друзі, у нас власного курсу побудови Української держави і ствердження українського парламентаризму.

Шановні народні депутати України! Смію нагадати про те, що ми з вами обрані 29 березня цього року терміном на чотири роки, які у просторі розтягнуті аж на два століття. Отже, від нашої з вами волі та злагоджених дій і визначення пріоритетів національного законотворення залежить, чи зможемо ми сформувати український парламент 21 століття, що утвердиться як зразок виняткової виконавчої влади і законодавчої дисципліни, твердої волі, послідовності законодавчої політики, що спирається на глибокі історичні коріння та джерела українського парламентаризму. Водночас відвертої, а не удаваної, як дехто це робить, любові до свого народу та утвердження суспільної злагоди, відповідальності перед виборцями, перед своїми партіями, бо ми уже забуваємо, що є український народ, забезпечення добробуту українського народу.

Адже, шановні колеги, не усвідомивши цього, не опанувавши гірких уроків помилок та перекосів, що були притаманні парламентові попереднього скликання, і ви цього заперечувати не станете, ми будемо приречені на їхнє повторення. Отже, на перетворення на об'єкти справедливої критики з боку громадськості, а то й навіть і на стрілочника, як це ми відчували на попередньому скликанні. На стрілочника, як це бувало частенько з боку виконавчої гілки влади, коли часто-густо некомпетентність окремих керівників виконавчих структур прикривалася критиканством парламенту. І це необхідно зазначити. Та ще й на замовлення через окремі програми державного телебачення.

Шановні народні депутати України! Зрештою, кожен з нас під час недавніх виборів сповна відчув від людей те, яким повинен бути вищий законодавчий орган держави, його спікер та які невідкладні закони ми маємо з вами прийняти. Очевидно було б зовсім несправедливо, якби ми всю відповідальність та вину за сьогоднішній стан справ у нашій державі і суспільстві перекладали тільки на виконавчу владу. Адже український народ справедливо вимагає від нас дієвого реформування податкового законодавства, прийняття врешті-решт справедливого пенсійного законодавства, концепція якого чомусь відлежується у Секретаріаті Верховної Ради ще попереднього скликання; прийняття врешті-решт та врегулювання валютно-фінансової, банківської, кредитної та бюджетної політики нашої держави. Це ж пріоритет наш з вами, парламенту. І давайте свідомо брати на себе цю відповідальність.

Наші селяни, котрі нині перебувають у найгіршій ситуації, залишаючись основними годувальниками, які ніколи не піднімалися на страйки, не отримуючи роками чесно зароблених грошей. Зокрема у моєму виборчому окрузі це має місце. В окремих колгоспах люди по 2 роки не отримують зарплати. І уже вчора піднялися на страйк, доведені до відчаю пенсіонери у Мостиському районі і загрожують перекрити міжнародний перехід і митницю в Шигині у випадку невиплати пенсій. А який міжнародний характер матимуть ці наслідки? І ось ці селяни, які позбавлені чесно зароблених грошей, вимагають від парламенту прийняття дійових пакетів законів про землю та захист сільськогосподарського трудівника-хлібороба, а не затвердження, шановні колеги, у Верховній Раді України із року в рік декларативних програм та концепцій про пріоритетний розвиток села. Ви скажете, очевидно, що це якийсь популізм чи амбіції кандидата, але ж із року в рік ми з вами затверджували ці концепції.

Який результат цих концепцій, коли селяни, як були безправні, так і залишаються, тому ми повинні повернутися обличчям до цієї дієвої і рушійної верстви нашого суспільства.

Зрештою, шановні колеги, чому донині немає дієвих законів, спрямованих на захист інтересів національного товаровиробника, про якого ми з вами розмовляли під час виборчих кампаній? Дія залишається за нами. Національного товаровиробника дрібного та середнього бізнесу, котрий, як відомо, і це уже альфа і омега, у всіх країнах є підгрунтям міцної національної економіки. Чому вищий законодавчий орган нашої держави до цього часу не прийняв блоку законів, спрямованих на захист інтересів та пріоритетів молодого покоління?

Може, хтось із тут сьогодні присутніх себе відчуває незмінним парламентарієм? Таких ми уже бачили. Але нам на зміну і на зміну нашому сьогодення йде молоде покоління, яке залишене як безправне, уже морально розбещене внаслідок цієї неконтрольованої теле-, радіо-масової продукції, що з боку комерційних структур так і хлюпає у наше суспільство. Обмежились ми тільки парламентським слуханням про стан молоді, знову ж таки, затвердженнями лише декларативної концепції програми щодо молодіжної політики. Результат і наслідок від цієї політики: ви проаналізуйте криміногенну ситуацію, що склалася в нашій державі. Хто зараз скоює найбільш тяжкі злочини? Якого віку сягають ті люди, котрі стають на злочинний шлях? І ви побачите наслідки реалізації тої концепції, яку з вами затверджували. Висновок один — вона просто ніким не реалізовується.

І врешті-решт я хотів би, шановні колеги, нагадати вам слова Миколи Хвильового, який ще в 1927 році пророче писав: «Чому ми нарешті, шановні колеги, не соромимося пройдати тут народні гроші саме в той час, коли навкруги нас люди живуть у неможливих злиднях?»

Шановні народні депутати України! Смію стверджувати, що велика активність українського народу на цьогорічних виборах пов'язана передусім з сподіваннями отримати у найближчий час результативні відповіді на ці та цілу низку неназваних, не менш болючих запитань. І отримати не тільки відповіді-тлумачення, які ми мистецьки вже навчилися у виборчих програмах декларувати. А передусім отримати ефективні закони — регулятори цих життєзабезпечуючих сфер нашого суспільства. Свого часу, шановні колеги, великий німецький поет і драматург Фрідріх Шіллер справедливо сказав про те, що людина впродовж тисячоліть шукала у надзоряному світі законодавця, який, виявляється, живе у її власному серці. Тож, шановні колеги, це необхідно щоденно пам'ятати. Смію стверджувати, що ефективними та дієвими для нашого народу і держави прийняті нами закони будуть тільки тоді, коли в серці кожного із нас житиме любов до українського народу та його повсякденних інтересів, коли біль української нації ми сприйматимемо як власний біль та відчуватимемо це у своїх серцях. Зрештою, коли в очах законодавця правда — все те, що корисне для людей та легке для виконання на практиці, а не так, як ми деколи приймаємо закони, не задумуючись над тим, як їх впроваджувати в життя, зовсім не обтяжуючи себе думками, а хто ж їх впроваджуватиме в життя?! І деколи ми так легковажно скидаємо закони — мовляв, ми свою місію виконали, а там — хоч трава не рости... І не росте, шановні друзі, не тільки трава — скоро перестане, очевидно, рости на наших плодючих чорноземах і пшениця за такого підходу!..

Шановні народні депутати України, в реалізації функцій Верховної Ради, а це, як відомо, дві найважливіші —законотворення та контрольна функція, надзвичайно відповідальна місія лягає на Голову Верховної Ради як спікера. І я це підкреслюю, шановні друзі, — як спікера, а не політичного функціонера! Адже згідно із статтею 88-ю Конституції України (я апелюю, знову ж як юрист виключно норм права, Основного Закону) Голова Верховної Ради виконує 5 найважливіших обов'язків (смію нагадати як претендент на цю посаду):

1) веде засідання Верховної Ради;

2) організовує підготовку питань до розгляду на засіданнях Верховної Ради;

3) підписує акти, прийняті Верховною Радою;

4) представляє Верховну Раду у зносинах з іншими органами державної влади України та органами влади інших держав;

5) організовує роботу апарату Верховної Ради.

Ось, шановні друзі, навколо чого нам із вами необхідно третій день обговорювати цю кандидатуру, а не городити город, невідомо із чого і для чого!..

Отож, як мною було сказано попередньо, спікер як народний депутат України, який не має і не повинен мати жодних інших виняткових прав, як це дехто собі вбачає із кандидатів, виняткових прав на противагу іншим народним депутатам — ми є всі з вами однакові в правах — повинен бути, знову ж, першим серед рівних. Але в чому? Давайте задумаємося...

Першим за обсягом обов'язків та відповідальності, що лягають на його плечі з моменту обрання Головою Верховної Ради. І це свідомо повинні чітко знати всі, хто претендує на цю посаду, щоб від ейфорії не закрутилася голова, не дай Боже.

Отож, до нього повинні бути виняткові вимоги, а саме, як на наше бачення. Виходячи з того, що посада спікера в наших умовах різнобарв'я партійно-політичних фракцій асоціюється, і це моє бачення, із роллю арбітра між нами, народними депутатами України, він мусить бути виключно позапартійним та позафракційним. Це людина високої самодисципліни, передусім, самокритичності, простоти і доступності, людина без амбіцій на своє месіанство, яка повинна забезпечити рівні умови для всіх народних депутатів України незалежно від їх належності до партійно-політичних фракцій. Я думаю, суперечок з цього приводу не буде.

Давайте трішки поміркуємо, які зараз рівні умови забезпечені для новообраних депутатів України. Ви уже встигли отримати робочі місця, щоб опрацьовувати документи, котрі нам сьогодні роздає Секретаріат? Ну, очевидно, тут, в сесійному залі, де тимчасове місце нашої роботи, коли приймаємо в першому і в другому читанні узгоджені законопроекти, попередньо відпрацьовані у робочих органах, тобто комітетах. Я, як і ви, не згідний працювати на колінах, поки ці умови належним чином не забезпечені.

Я, маючи певний досвід з минулого скликання, смію вам сказати, шановні колеги, що і в попередньому скликанні не всі народні депутати мали належні умови, коли в одному тісному кабінеті працює по 4, по 5 народних депутатів. Куди дівати цю продукцію у вигляді законопроектів, як її аналізувати, як з нею працювати? Ось і виходить, що кожен день народний депутат України завантажений масою законопроектів, їде на службову квартиру чи в готель, де також все забито цими законопроектами і, як правило, їх глибоко не аналізує. Аналізують тільки віддані одиниці, які мають тягу до юриспруденції. І ті, котрі залишаються незмінно на своїх принципових позиціях.

Забезпечити умови для плідної діяльності у Верховній Раді України зобов'язаний спікер. Тому ми його і обираємо як першого серед рівних. Тому у його розпорядженні є цілий апарат Верховної Ради України, про який чомусь жоден з претендентів, окрім мого колеги Костицького, і не згадував, зводячи роль спікера тільки до цієї сесійної зали. Не будьмо самообманеними!

Механізм Верховної Ради — це надзвичайно складний орган, яким необхідно керувати і керувати ефективно, як при пілотуванні літака: звести показники всіх приладів до одного, щоб від цього був якийсь ефект. Так і у Верховній Раді: спікер повинен забезпечити дисципліну, винятковий порядок, чіткість та об'єктивність при розгляді будь-якого питання, незалежно від його схильності до тієї чи іншої ідеології, до тієї чи іншої політичної партії. Ось яким повинен бути наш з вами арбітр.

Людина, кандидат і обраний, дай Бог, щоб так сталося, щоб обраний Голова Верховної Ради України був людиною, яка вміє і не боїться приймати законні рішення у будь-яких ситуаціях і при тому свідомо готова нести за них відповідальність. Захистити будь-кого з народних депутатів України, на яких чинився і, смію вас запевнити, і надалі буде чинитися великий тиск. Все залежатиме тільки від рівня нашої з вами самостійності: що більше ми будемо самостійні, що більше ми будемо усоособлювати собою незалежний вищий законодавчий орган нашої держави, то більше кожний з нас відчуватиме на собі тиск з боку нинішніх структур виконавчої влади.

І ось роль при цьому нашого з вами спікера як арбітра є безперечною. На сесії минулого скликання не завжди ми це чітко і послідовно відчували. Особливо, коли це стосується захисту честі і гідності народних депутатів України.

Я низько схиляю голову перед своїми колегами, яких фізично знищили за їх самостійність, за їх незалежність і об'єктивність. Це народні депутати України М'ясковський, Сергій Драгомарецький, Вадим Гетьман, які були знищені, і справа честі Верховної Ради України виявити тих злочинців, хто виконував роль замовника, і покарати їх. Я, вибачте, забув назвати також свого колегу, царство йому небесне, народного депутата України, нині покійного, Щербаня.

Ось, шановні колеги, чого вартує незалежність, об'єктивність і послідовність народного депутата України.

Але чомусь сьогодні мовчить вчорашній спікер, коли робиться цинічна, даруйте за цей вислів, але я іншого слова підібрати не можу, цинічна спроба ліквідувати Комітет з питань боротьби з корупцією, діяльність якого унормована двома законами і виключно тільки цей комітет мав право знайомитися з оперативними матеріалами. Нікому, жодному іншому комітетові відповідні правоохоронні органи таких матеріалів не покажуть (так само, як і вам, кожному окремо взятому, народні депутати України). Яким чином завершувати і доводити до логічного кінця навіть подібні справи, я вже не кажу про резонансні справи, якими займається і Верховна Рада попереднього скликання, і вони не доведені до логічного завершення?

І ми з вами будемо приречені займатися, утворюючи слідчі комісії і не маючи відповідних повноважень. Тоді, очевидно, не потрібно починати того, що ми не можемо робити.

Тобто кожний крок спікера і народного депутата України перед прийняттям рішення має бути винятково законодавчо і політично виваженим.

Спікер, шановні колеги, повинен усвідомлювати і забезпечувати зносини Верховної Ради як законодавчої гілки влади з іншими органами державної влади, виходячи із принципу триподілу влади як засобу стримування, засобу противаги.

І смію нагадати вам, шановні друзі, не засобу протистояння, не засобу підміни законодавчим органом виконавчої та судової влади. Це ми, шановні колеги, спостерігаємо не один рік. І так продовжуватиметься до тих пір, поки партійно-політичні інтереси та партпринадлежність спікера превалюватимуть над законом. Смію ствердити істину, що всі три гілки влади в Українській державі повинні жити і працювати винятково на інтереси української нації, тобто національні наші з вами інтереси. Адже, як слушно зауважив Іван Дзюба ще у 1968 році в своїй праці «Інтернаціоналізм чи русифікація»: «Національна справа — це справа всього народу і справа кожного громадянина. Це корінний інтерес всього народу і громадянства, совість кожного з нас. Вона не відсуває всіх інших справ, інтересів та ідеалів, але нерозривно з ними зв'язана. І ніхто не має права мовчати, коли бачить щось неподобне. Так само, як ніхто не має права затуляти вуха від тривожних голосів».

Шановні колеги, на нашу думку, однією з вимог до спікера повинна бути його неучасть у майбутніх виборах в Україні. В противному разі ми з вами перетворимо сесійний зал на передвиборну трибуну. Обраний спікер повинен свято дотримуватися правових норм, бути зразком для всіх народних депутатів України та громадян нашої держави. Для цього в сесійній залі він повинен забезпечити, і в цілому у Верховній Раді, як вищому законодавчому органі, виконання вимог статті 10 Конституції України. Всі виступи повинні бути винятково державною мовою. Ну а для тих, хто сумнівається, хто вперто цього не захоче дотри-

(Закінчення на 6-й стор.).

(Початок на 4—5-й стор.).

муватися, забезпечити переклад за рахунок власних коштів, «депутата-інтелектуала». Я ще раз наголошую, забезпечити переклад за рахунок власних коштів «депутата-інтелектуала».

Від особи спікера залежить, до якого часу Верховною Радою України нехтуватиметься стаття 20 Конституції України. Шановні колеги, вже під час нинішніх літніх канікул за розпорядженням Голови Верховної Ради Управління справами повинно провести ремонт будинків Верховної Ради, на які встановити державну символіку України, а не хизуватися символікою нині не існуючої держави.

Якщо кажуть, що проблема в коштах (а я бачу, що в декого проблема, передусім у голові), то ми пожертвуємо свій місячний заробіток народного депутата і зробимо те, що від нас сьогодні вимагають і з чого сміється вже цілий світ.

Врешті-решт, шановні колеги, посада спікера — це посада організатора, який повинен унапрямлювати не тільки законотворчу роботу, але й розумно керувати складним і багатогранним механізмом Верховної Ради. А це і Секретаріат Верховної Ради, що має працювати для всіх народних депутатів України. При цьому спікер повинен так організувати діяльність Верховної Ради та народних депутатів, щоб розмір їхньої заробітної платні був прямо пропорційним в залежності від результативності та інтенсивності праці. Тобто законотворення. Адже наша з вами продукція — це закони і законопроекти. Спікер повинен покласти край негативній практиці, коли народний депутат не бере участі в пленарних засіданнях та роботі комітетів. А зарплату отримує вповні.

Шановні народні депутати! Виборці! На моє глибоке переконання, кожен народний депутат України, так само, як і кожен керівник у нашій державі, має отримувати заробітну плату тільки в тому разі, коли зарплати і пенсії отримають наші виборці. Інакше буде аморально.

Ви скажете, що це голий популізм. А тоді я вам відповім, що, якщо це популізм, то, з нашого боку, оце є мародерство, коли за рахунок платників податків, які не отримують зарплати, ми її отримуємо вчасно. Необхідно починати з себе. А потім указувати на іншого.

Шановні колеги! Мій час ще не вичерпаний, я буду завершувати. Властиво, я тому і не вдаюся до цього непотрібного аналізу, а як особа, яка висувається на посаду спікера, і зосередив свою увагу виняткова на його функціях і на ролі Верховної Ради у нашому суспільстві. Незайвим буде нагадати, що до складного механізму Верховної Ради входить управління справами, котре, як і Верховна Рада, повинно бути прозорим перед нашим українським народом. У нас є офіційний орган — «Голос України». Чому спікер не може запровадити практику регулярних офіційних публікацій в «Голосі України» фінансових видатків Верховної Ради, що йдуть на різні потреби? А громадяни не знають, як і народні депутати України.

Публікувати розмір заробітної платні депутата, щоб не було спекуляцій у нашому суспільстві. Я приведу приклад. Шановні колеги, коли під час минулого скликання постійний Комітет Верховної Ради з питань боротьби з корупцією звернувся з законною вимогою до Секретаріату Верховної Ради надати для аналізу, чи законно це було, чи незаконно: чи законно надавалися квартири в постійне користування народним депутатам і постійному складу Верховної Ради України, — до цього часу тих матеріалів не надали. Це що: нормальна робота апарату Верховної Ради? Ми повинні покласти цьому край. І перша скрипка в цьому належить нашому спікеру. А воля ваша, кого обирати.

Шановні колеги, Інститут законодавства, який на противагу іншим інституціям виконавчої влади існує тільки в Верховній Раді, повинен працювати на ефективність та результативність законотворення.

Скажіть, будь ласка, чому до цього часу наукові працівники-професіонали функціонально не підпорядковані комітетам профільним? Вариться самостійна «каша» в законотворенні. Інститут законодавства робить якусь свою самостійну роботу.

Я як кандидат на цю посаду вважаю, що буде законним і нормальним підпорядкувати провідних спеціалістів, науковців Інституту законодавства винятково за профільними комітетами і спільно напрацьовувати закони. Законотворення — це надзвичайно складна процедура, і закони нині повинні мати не тільки регулятивний, а і прогностичний характер.

І для того, щоб провадити закон в життя, ми з вами свідомо повинні розраховувати ту необхідну суму коштів, яку маємо передбачити в бюджеті. І тоді у нас не буде виникати запитань, чому не виконуються закони. Щоб виконувалися закони, необхідні відповідні видатки, що і необхідно робити спікерові нашої держави.

А на напрямі законотворення наша з вами робота попереду, на протязі 4 років. Я щиро дякую вам за увагу і можливість вислухати бачення і рефлексії моїх колег на роль спікера у Верховній Раді України.

Виступ народного депутата України Олександра КАРПОВА, *фракція НДП*

Шановні колеги! Шановні виборці!

Оскільки я тільки 12-й претендент на посаду Голови Верховної Ради, то виступати мені і важче, і легше водночас.

Важче. Бо багато з того, що хотілось сказати — сказано, а цікаві дебютні ідеї артистично розіграні іншими.

Легше. Бо від варіанта, коли один говорить, а інші уважно слухають, ми поступово переходимо до варіанта, коли говорять усі.

У виступах моїх попередників було піднято багато проблем. Цей ряд можна продовжити. Але сьогодні мало проблеми називати, необхідно визначитись з організаційним забезпеченням їх вирішення.

Чи є в нас необхідні об'єктивні передумови для цього. Так, є. Це і наші терплячі люди, і високий інтелектуальний потенціал суспільства, і 25 % світового чорнозему, і високі технології. І ще багато інших «і».

Тоді в чому проблема. З точки зору науки управління, якщо питання за наявності об'єктивних передумов не вирішується, тоді справа в так званому суб'єктивному факторі.

Що це означає і передбачає.

По відношенню до Верховної Ради це передбачає необхідність науково обгрунтованої, законодавчо унормованої, ефективно побудованої організації роботи Верховної Ради як колективного органу.

По відношенню до держави в цілому це означає необхідність створення такого механізму організації роботи як центральних, так і місцевих органів влади, результатом якої буде не безплідне, безперспективне протистояння, а спланована, скоординована, відповідальна взаємодія.

Це ті принципові речі, без вирішення яких наївно розраховувати на добробут та мир у нашому спільному домі. Адже відповідно до тієї ж науки управління: всяке політичне питання є питанням організаційним і навпаки — всяке організаційне питання є питанням політичним.

А тому, окреслюючи предмет нашої розмови, маю намір зупинитися на 3-х проблемах:

Проблема 1. Верховна Рада як єдиний орган законодавчої та найвищий орган представницької влади. Контрольні функції Верховної Ради.

Проблема 2. Верховна Рада в системі центральних органів державної влади в Україні.

Проблема 3. Голова Верховної Ради, його функції, місце і роль в організації та управлінні Верховною Радою. Апарат Верховної Ради.

Перш ніж перейти до розгляду кожної з заявлених проблем, хочу зробити попереднє зауваження. Те, про що я буду вести мову, не є тільки моя особиста позиція, це є позиція фракції НДП.

Отже, проблема перша, а в ній — позиція перша: Верховна Рада як єдиний орган законодавчої влади.

Розглядаючи це питання, ми повинні виходити з того, що законотворчий процес має свої внутрішні закономірності, свою технологію, свою юридичну техніку, загальне юридичне поле.

На сьогодні ми маємо невідповідність багатьох законів Конституції, та 14,5 тисячі нормативних актів, значна частина яких підзаконна і якими навіть за бажання користуватися по-чесному неможливо.

Виходячи з цього, нам необхідно:

1. Починати з загального, тобто з розробки концепції, на її основі — комплексної програми, на основі програми — плану, а на основі плану — сітьового графіка підготовки, переробки, узгодження між собою та наступного розгляду законопроектів. І це має бути результатом спільних зусиль усіх фракцій, результатом узагальнення їх пропозицій.

2. У названих документах обов'язково передбачити: програмно-цільовий принцип та пріоритетність, послідовність, тематично-пакетний підхід до розгляду законопроектів.

3. Закони в першому наближенні мають готувати фахівці (юристи, економісти, політологи), а тому Верховна Рада повинна перейти до звичної в усьому світі практики замовлення проектів у відповідних спеціалізованих установах: в тому ж Інституті законодавства Верховної Ради, в інших спеціалізованих установах Національної академії наук та інших 5 державних академіях, поки звідти не розбіглися остаточно відомі вчені та визнані знавці своєї справи

А з тією практикою, коли

доручення (що не лише неприпустимо, а й неконституційно) на підготовку законопроектів дається КМ і він починає готувати закони сам на себе (що є повним абсурдом) треба закінчувати. І чим швидше, тим краще.

4. Невідкладно треба повернутися до розгляду в другому читанні, майже два роки як прийнятому в першому читанні, Закону «Про законодавчі акти», де мають бути унормовані вимоги: — до законотворчого процесу як такого; — до законодавчої процедури; — до юридичної техніки та технології підготовки законопроектів; — до структури, змісту та оформлення документів (вимога щодо юридичного та фінансово-економічного обгрунтування є і в нині діючому регламенті, але хто її дотримується).

5. Ще одним обов'язковим елементом на шляху попереднього розгляду проектів (після первинної підготовки фахівцями), на наш погляд, має бути їх попередній розгляд в експертно-узгоджувальних комісіях, до яких повинні входити: народні депутати, представники виконавчої влади, вчені та практики.

6. І тільки після цього вони, тобто законопроекти, можуть бути прийняті Верховною Радою до розгляду, де, згідно з Регламентом, починається їх фаховий розгляд у відповідних комітетах та політичне погодження в депутатських фракціях.

Висновок. Якщо ми підемо таким шляхом, а так робиться в багатьох країнах, на досвід яких ми любимо посилатися, то відпаде необхідність багаточасового мітингового сидіння в непристосованому для цього залі, а також суттєво поліпшиться якість законів, які приймає Верховна Рада.

Друга складова 1-го блоку. Верховна Рада як найвищий орган представницької влади.

У названому контексті Верховна Рада справді репрезентує суспільство як у політичному плані — через політичні партії, так і в регіональному плані — через мажоритарні округи.

І там, і там є суперечності, які мають обєктивний характер і є закономірними та природними. Більше того, вони ніколи і нікуди не зникнуть, бо їх наявність та боротьба навколо них, згідно з одним із законів діалектики, є рушійною силою історії.

У практично-політичному плані питання стоїть так: або лобове протистояння, чого ми часто є свідками; або конструктивна взаємодія.

При цьому ми всі маємо рішуче позбавитися від ілюзій, що проблему можна вирішити шляхом прийняття рішення про відмову від політизації при розгляді питань, бо не можуть політичні партії, які репрезентують інтереси відповідних соціальних груп, не захищати ці інтереси, адже вони якраз для цього й створені. Тому (я кажу умовно) Чорновіл ніколи не стане Симоненком, а Наталія Вітренко — Олександром Морозом.

Якщо це так, а це справді так, тоді що, як питали «зелені» в своїй рекламі, «Виходу немає? Ні, є». Так стверджують «зелені» і я їх в цьому відношенні повністю підтримую. Вихід, на наш погляд, у створенні організаційного механізму за типом відомого з фізики паралелограма сил, де різнодіючі за рахунок жорсткого каркасу в кінцевому випадку дають рівнодіючу загального руху вперед.

Що це означає для нас на сьогоднішній день?

1. Рух шляхом створення парламентської більшості і меншості з врахуванням того, що демократія в організаційному плані це не диктатура більшості, а законодавча гарантія прав меншості. В цьому контексті прийняття закону «Про позицію» не просто назріло, а вже й давно перезріло.

2. Виходячи з нашої сьогоднішньої конкретної ситуації, відсутність реальної політичної більшості, це має бути масове розповсюдження практики створення узгоджувальних комісій. І вчорашній приклад створення такої комісії, яка підготувала постанову з питань заборгованості, то є блискуче підтвердження плодотворності такого шляху. А ще раніше у нас був не менш блискучий приклад Комісії з підготовки виборчого закону. Нам видається, що такий шлях є дорогою, яка веде до храму.

3. Загальним стальним каркасом, якщо продовжувати користуватися образом паралелограма сил, який дозволить вирішувати протиріччя цивілізовано, а енергію, яка при цьому звільняється, направити в русло руху вперед, має стати новий Регламент. Звертаю вашу увагу — не нова редакція, а новий Регламент. Бо старий та прийнята в першому читанні його нова редакція є принципово неприйнятними, тому що більшість їх статей не є статтями прямої дії, а чотирикратні та п'ятикратні перепосилання від однієї статті на іншу є не винятком, а правилом. Нам потрібен документ, зрозумілий кожному, інакше за відсутності в нинішньому складі Верховної Ради основоположника українського регламентаризму Владислава Носова ми приречені. Як, до речі, були приречені і в його присутності. При цьому згадаю (в плані реагування на ці проблеми в новому Регламенті) тільки деякі речі, актуальні винятково для сьогодення:

це - проблема так званих перебіжчиків, тобто тих депутатів, які обиралися за партійними списками і були або виключені з партії, або самі з неї вийшли. Виборці голосували за партію, а не за них особисто. А тому і логічним, і правильним буде їх автоматичне виключення зі складу народних депутатів у разі їх виходу або виключення з партії, входження до іншої фракції, чи спроби в іншій спосіб порвати зв'язки з тим списком, який їх породив.

це — проблема помічників-консультантів депутатів по мажоритарних округах, про що вже неодноразово говорилося в цій залі;

це — проблема унормування узгоджувальних комісій та якісно нової ролі Ради фракцій;

це — проблема створення організаційного механізму врахування регіональних інтере-

сів, можливо, шляхом створення Ради регіонів поряд з Радою фракцій;

це — проблема збурень в сесійному залі з елементами рукоприкладства, яку необхідно розв'язувати шляхом створення парламентської міліції чи поліції.

І це тільки деякі приклади тих реальних проблем, які потребують нагального вирішення.

Третя складова. Контрольні функції Верховної Ради.

Ми з вами домовилися про необхідність створення контрольної комісії з питань приватизації. У нас є Рахункова палата, що активно співпрацює з виконавчою владою, і яка, сподіваємось, не менш активно цікавитиметься тим, як розв'язуються фінансово-господарські проблеми в самій Верховній Раді.

Нам здається, що необхідна ще одна контрольна комісія, предметом відання якої буде парламентський контроль за впровадженням законодавства. Вона не повинна підміняти інші органи.

Вона повинна узагальнювати досвід у згаданому відношенні, готувати пропозиції по корекції, а в разі необхідності, і по розшивці тих внутрішніх та зовнішніх суперечностей, яких у нашому законодавстві ох як багато.

II блок питань. Верховна Рада в системі центральних органів державної влади.

Якщо розглядати це питання в теоретичній площині, то воно нібито вирішене. Влада єдина, а при цьому відбувається відносний розподіл її функцій на законодавчу, виконавчу та судову. Між гілками влади, які реалізують кожну з названих функцій, існують суперечності, що носять об'єктивний системний характер, а також має місце тенденція перетягування на себе однією гілкою функцій іншої, а то й узурпації всієї влади в цілому. З метою запобігання цього процесу створюється система стримань та противаг, яка, разом з тим, не повинна блокувати чи торпедувати конструктивну діяльність владних структур, а й навпаки, створювати для цього сприятливі передумови. Так в теорії. А як цього можна досягти на практиці, в яких організаційних формах це може бути втілено в життя.

На наш погляд, це можливо шляхом:

1) створення тих же узгоджувальних комісій, в які на паритетних засадах входили б представники як законодавчої, так і виконавчої влади;

2) створення організованонормативного механізму, який законодавчо регулював би їх взаємовідносини. Законодавчими складовими цього механізму мають бути:

а) Закон, саме Закон «Про регламент Верховної Ради України»;

б) Закон «Про Кабінет міністрів України»;

в) Закон «Про Адміністрацію Президента України».

І якщо стосовно двох перших законів і структур, для яких вони пишуться, існує хоч відносна ясність, то з адміністрацією не все так ясно, як хотілося б. За Конституцією вона є консультативно-дорадчим органом, практично ж вона виконує безпосередньо управлінські функції, керуючись при цьому внутрішнім положенням для службового користування і граючи нібито і за загальновідомими, а разом з тим і за конституційно не притаманними дорадчому органу правилами.

Подобається це комусь чи ні, але всі ми повинні усвідомлювати, що без ув'язки та збалансування діяльності цих структур в єдиному та прозорому правовому полі про подолання затяжної владної кризи не може бути й мови.

3. Ще одним можливим організаційним механізмом виходу на конструктивну взаємодію гілок влади могла б стати практика включення голів парламентських комітетів та підкомітетів до аналогічних за профілем колегій міністерств та відомств.

І на завершення розгляду цього блоку ще одне, цього разу методологічне, питання. Багато хто з нас звик використовувати формулу: законодавча влада приймає закони, а виконавча їх виконує. Воно-то так, але і не зовсім. Закони повинні виконувати всі. А виконавча влада не просто виконує закони, вона реально, практично, оперативно управляє країною. І мусить це робити відповідно до законів, в рамках тих правил гри, які в цих законах закріплені.

І ще один момент, який пов'язаний з відповідальністю і законодавчої, і виконавчої влади.

Ми, законодавці, маємо бути свідомі того, що навіть одна не там поставлена кома може коштувати багатьох втрачених чи вкрадених мільйонів.

А представники виконавчої влади повинні розуміти, що для них демократія закінчується на стадії підготовки та обговорення документів. Після прийняття рішення, на стадії його виконання, має бути тільки залізна дісципліна, а за результатами діяльності чи бездіяльності — сувора відповідальність, включаючи і кримінальну.

Третя проблема. Голова Верховної Ради, його функції, місце та роль в організації і управлінні Верховною Радою. Апарат Верховної Ради.

Зорислава Василівна Ромовська вже цитувала конституційні норми, що регламентують діяльність Голови Верховної Ради. Таких функцій 5. Я не буду знову їх перераховувати. Але на одній з них хотів би все-таки зупинитись. Йдеться про одну з найважливіших, про організацію підготовки питань до розгляду Верховною Радою. Якщо з нормативно-теоретичних висот опуститись на грішну землю, то всім зрозуміло, що практично цю проблему вирішує апарат, у зв'язку з чим виникають серйозні колізії між депутатами, особливо авторами проектів, і секретаріатом. Розв'язання цієї проблеми бачиться на шляху регламентної передачі підготовки і організаційного проведення законів через Верховну Раду відповідному Комітету Верховної Ради з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради. За секретаріатом мають бути залишені суто технічні функції.

Є ще одна конституційно не врегульована проблема, пов'язана з одноособовим, монопольним, фактично з боку народних депутатів і Верховної Ради в цілому не контрольованим процесом розпорядження власністю Верховної Ради з боку Голови. А вона не мала. Тут і нерухомість і сільськогосподарське підприємство, і санаторії в Криму, і транспорт, і ще цілий ряд «і». Я нікого ні в чому не підозрюю, але мені незрозуміло, чому не виконується конституційна норма про затвердження бюджету Верховної Ради самою Верховною Радою. Те, що проходить стосовно Верховної Ради в загальнодержавному бюджеті, то, наскільки я розумію, не зовсім те, чого вимагає Конституція та нині чинний Регламент, що, до речі, знайшло підтвердження в моїй розмові з керівником секретаріату та керуючим справами. Є питання і стосовно використання транспорту.

Але це, так би мовити, аспект внутршній. Одночасно є і аспект, умовно кажучи, зовнішній. Я маю на увазі дискусію навколо питання: Голова ВР — фігура політична чи не політична. При всій абстрактності, як може комусь здатися на перший погляд, постановки цього питання його теоретична невирішеність веде до негативних і політичних, і практичних наслідків.

Як повноважний представник однієї з гілок влади, Голова ВР, без сумніву, є фігурою політичною. Але ця його політичність носить виняткво посадовий характер. Вона не може бути ні однобокою, ні особистісною. Представляючи Верховну Раду в зносинах з іншими органами державної влади та органами влади інших держав, що є конституційною нормою, Голова ВР має репрезентувати не її окрему частину, не себе політично любимого, а весь спектр наявного в Верховній Раді політичного розмаїття. Якщо це буде так, а так має бути, то проблема хто в державі 1-й, а хто хоч і не перший, але й не другий, зникне сама собою, а суперечності між гілками влади, що обов'язково виникатимуть, не забарвлюватимуться політичними фарбами та персональними амбіціями.

Декілька слів по проблемі: Верхова Рада та апарат.

На наш погляд, є нагальна необхідність посилення секретаріатів парламентських комітетів і особливо фракцій, де відтепер буде основна парламентська кухня. Вирішити це можливо за рахунок раціонального перерозподілу наявного апарату, зберігши за так званим центром тільки те, що справді забезпечує роботу Верховної Ради в цілому. Я розумію, що проблема не така проста, як може здатися на перший погляд, тому не закликаю до її штурмового вирішення. Але вона існує і розв'язувати її ми вимушені будемо, рано чи пізно.

Ще одна проблема, пов'язана з розміщенням та технічним оснащенням депутатів і апарату. Про ті контрасти, які мають тут місце, знають усі. Один приклад: частина комісій на вул. Л. Українки, а Інститут законодавства на вул. Шовковичній, апарат в центральному приміщенні. Розумію, що це теж питання не просте. Але давайте все-таки визначимось, хто в ВР головний, а визначившись, почнемо внутрішні переміщення. Боюсь, що напруженість у питанні з приміщеннями і після цього не зникне. Вихід один, чого недостає арендувати, домовлятись з виконавчою владою, робити все можливе, аби цю проблему вирішити. Не можуть і не повинні народні депутати сидіти один у одного на голові, а їх помічники-консультанти тинятись по верховнорадівських п'ятих кутах. У таких умовах вимагати від депутатів ефективної роботи, як говорив в одній зі своїх реприз Ширвиндт, «абсюрд». Проблему цю, на наш погляд, обов'язково має вирішити новообраний голова. А тому я пропоную з цього приводу прийняти окреме рішення, в якому сформулювати для нього відповідне доручення.

І на закінчення. Звичайно, організувавшись, ми можемо, якщо не все, то дуже багато. Але згадаймо історичний досвід як застереження.

Свого часу, в середні віки середньовічні схоласти вирішували питання — чи Бог може все, чи є він всемогутній. І для цього формулювали питання так: чи може Бог створити камінь, який сам підняти не може. Якщо може створити і не може підняти — не всемогутній. Якщо не може створити то, тим більше, не всемогутній.

Вихід з цього пікантного становища знайшли не для Бога, а для людей у триєдиному Божому принципі. І сформулювали його так: «Дай, Боже, сили зробити те, що ми можемо; дай, Боже мужність відмовитися від того, чого ми не можемо; і дай, Боже, розум відрізнити одне від іншого».

Я вірю в силу, мужність та розум наших людей, я вірю в нашу з вами силу, розум та мужність, шановні народні депутати.

Дякую за увагу.

Виступ народного депутата України Олександра РЖАВСЬКОГО, *виборчий округ № 46*

Шановні народні депутати, шановні колеги! Спочатку я хочу застерегти вас від сприймання мого виступу як рекламного трюку, бо реклама діє лише тоді, коли каже гарні та приємні речі.

Моє ставлення до того, що відбувалося у цій залі в останні дні, дуже далеке від того, щоб казати гарні речі, та ще за рахунок бюджетних коштів, тому я буду відстоювати свою позицію і не збираюся знімати свою кандидатуру після виступу.

Хочу зізнатися, досить важко виступати наприкінці обговорення претендентів.

Важко тому, що майже всі попередні доповідачі, на мій погляд, цілком гідні цієї посади.

Але, слухаючи їх, я інколи ловив себе на думці: кого саме ми зараз обираємо?

Прем'єр-міністра?

Тоді виправдане наведення у деяких доповідях великої кількості жахливих цифр, що визначають параметри прірви, над якою зависла наша держава.

А може, ми слухали майбутнього Президента? Тоді все правильно. Тоді, звичайно, треба ось зараз, негайно, демонструвати велич своїх поглядів, як казав Маяковський — «планов громадье», та, ввійшовши у стан максимального піднесення, там і залишитися.

А інколи мені здавалося, що ми перебуваємо на засіданні ООН і, обираючи її генерального секретаря, слухаємо про геополітичні плани і таємні стратегічні трикутники.

Ні, шановні друзі.

Ми перебуваємо у сесійній залі Верховної Ради України і, прикрасивши свої лацкани новенькими значками, обираємо свого голову. Звичайно, виправдане бажання, щоб наш голова хоч трохи поєднував у собі повноваження згаданих вище осіб. Але давайте дивитися правді в очі.

Серед вас досить тих, хто вже з'їв багато солі, займаючись політикою та проводячи безкровні (хоч не завжди) баталії у сесійній залі та кулуарах. Прошу послухати мою думку - думку того, хто нещодавно

прийшов до Верховної Ради, хто і надалі буде «плутатися під ногами» поважних «зубрів» від політики.

Шановні депутати! Я вважаю, що Голова Верховної Ради повинен бути незалежним від будь-якої політичної сили.

Якщо ось тут розміститься диригент будь-якої з фракцій, то інші диригенти, що залишились у залі, будуть невдоволені більше, ніж у випадку, коли посаду займе людина, однаково справедлива до кожної фракції.

Голова Верховної Ради - це, по-перше, арбітр та адміністратор.

Ми ознайомилися з претендентами.

Політичні дивіденди отримають усі, крім народу, який з останніх сил фінансує наші сутички.

Кожен з вас знає, що коли зустрічаються дві протилежні течії — утворюється вир, що поглинає усі добрі наміри та передвиборні обіцянки. А об'єктом сутички двох течій стане наш шановний партійний голова.

Звичайно, із трохи меншою вірогідністю нас може очолити представник уголос не визначеної політичної сили, але тоді це означатиме, що до виборців ми будемо ходити пішки або, на крайній випадок, їздити велосипедами.

Усі наведені варіанти розвитку подій об'єднує одна річ: вони ВЖЕ ПЕРЕДБАЧЕНІ ТА ПРОРАХОВАНІ.

Вони прораховані усіма - Президентом, Кабміном, іншими політичними силами.

Тобто, ми не йдемо власним шляхом розвитку, а сприймаємо запропоновані сценарії.

Тепер давайте спробуємо передбачити розвиток подій.

Наприклад, ми обираємо шановного пана Симоненка. Чи вдасться створити тим самим робочу атмосферу в парламенті? Гадаю, що ні, тому що права частина парламенту навряд чи буде задоволена політичним забарвленням його роботи.

З точністю до навпаки можна передбачити розвиток подій у разі обрання представника правих. Суттєво картина не зміниться, і перед очима виборців буде точитись не менш запекла боротьба. Тільки очолить її правий голова.

Звичайно, обидві сторони отримають деякі дивіденди з обрання опонентів. Політичний опонент на високій парламентській посаді дуже схожий на добре підсвітлену мішень для пострілів опозиції.

Навіть тоді, коли висловлюється слушна пропозиція.

(Закінчення на 8-й стор.).

(Початок на 7-й стор.).

Я вам пропоную непередбачений варіант - коли головою стає незалежна людина. Таким чином, у нас є єдиний шанс зламати існуючу систему передбаченості, порушити деякі плани використання Верховної Ради у власних інтересах. Усі присутні розуміють, що розгортається боротьба не ідеологій, а боротьба особистостей.

Мене важко звинуватити у прихильності до будь-якої партії. Також мене важко звинуватити в упередженості до будь-якої партії чи політичної сили.

Коли відбувалося голосування з приводу трансляції засідань, я підтримав комуністів, бо вони мали рацію — виборці повинні знати, чим ми з вами тут займаємось.

Але я, безперечно, проти заготованих витівок, як це ми бачили на першому засіданні.

Розумію, це наслідки партійної непримиренності. Але знаю, що серед комуністів переважна більшість —культурні та поважні люди, які в душі не сприймають такі методи боротьби.

Коли відбувалося висування кандидатур до тимчасової президії, я поставив підпис за Лазаренка, бо це справедливо і не залежить від мого особистого ставлення до Павла Івановича.

Тільки політика здорового глузду та компромісу може зрушити з місця цей доволі незграбний механізм української демократії - Верховну Раду та вивести його з-під обстрілу протидіючих сил.

Голова, обраний за цим принципом, повинен зробити так, щоб парламентські партії представляли разом НЕ РУЇНІВНУ, а відтворювальну силу.

Він повинен спрямувати цю силу на рух України вперед.

Працюючи з 1988 року у приватному бізнесі, я навчився поважати кожну хвилину, бо вона коштує грошей. Тоді це були мої гроші, тепер - це гроші наших виборців. Можете за мене не голосувати, якщо і далі збираєтесь під впливом політичних амбіцій по дві години з'ясовувати назву комітету, як це було нещодавно. Не назва важлива, а перелік конкретних функцій, які будуть на нього покладені.

Також втрачається час через етичні питання — питання поведінки під час засідання.

На трибуні виступає поважна людина, а в цей час теж поважні люди квітами вітають свого товариша. Добре, що шампанське не відкоркували, бо тут було б уже зовсім не до виступу.

Шановні добродії! Я теж із задоволенням приєднуюсь до вітань, але давайте святкувати не під час засідання.

Вважаю, що основним завданням Верховної Ради є врегулювання суспільних відносин в державі за допомогою права.

Головне наше завдання — створювати закони. Але все частіше ми нехтуємо цим і згоджуємося на те, щоб законопроекти створював будь-хто, тільки не Верховна Рада.

Дехто обурюється: чому це Президент ніяк не створить закон про свій статус? А чому саме Президент повинен робити цей закон? Чому, наприклад, Податкова адміністрація повинна робити проекти податкових законів, адже вони робляться під власні потреби?

Саме Верховна Рада повинна використати свої повноваження та можливості у вигляді Інституту законодавства, відповідного комітету й доручити їм зробити проект.

Коли це відбудеться, тоді й ставлення до Ради буде зовсім інше.

Верховна Рада повинна контролювати, які саме суспільні відносини не врегульовані законодавством або врегульовані недостатньо. А потім розробляти відповідні законопроекти, враховуючи альтернативні пропозиції та зауваження виконуючої сторони.

Якщо ні, то процент законодавчого браку не зміниться і в подальшому дискредитуватиме законодавчий орган у цілому.

Закони, що приймаються Верховною Радою, мають бути виключно нормами прямої дії.

Наочним прикладом тут є указ Президента «Про державну підтримку малого підприємництва» та внесений на розгляд Верховної Ради України відповідний законопроект.

Мене важко запідозрити в тому, що я проти підтримки підприємництва. Але я не бачу необхідності прийняття цього закону. І саме тому, що він не є законом прямої дії, реально нічого не змінює і нічого не дає підприємництву.

У першу чергу необхідно врегулювати відносини, що стосуються діяльності самої Верховної Ради. Для цього, відповідно до Конституції України, треба прийняти закон «Про регламент Верховної Ради».

Щоб не існувало юридичної можливості визнання закону недійсним, щоб виключити більшість політичних спекуляцій.

По-друге.

Ми маємо негайно приймати закон «Про закони і законодавчу діяльність та нормативно-правові акти», щоб чітко визначитися, що таке закон і що таке нормативний акт. Ці законопроекти вже внесені на розгляд Верховної Ради у другому читанні і їх треба негайно доопрацьовувати та приймати.

По-третє.

Треба залучити всі сили для прийняття Цивільного та Податкового кодексів України. Тим більше, що є непогані наробки у більшості фракцій, депутатських груп та й окремих депутатів. Наприклад, у мене.

Як тут казали, Цивільний кодекс — це мала конституція країни.

Можливо, треба використати «малу конституційну ніч», щоб розглянути усі півтори тисячі його статей.

Давайте створювати закони відповідно до реалій сьогодення. Одночасно з посиленням відповідальності за злочинні прояви адекватно забезпечувати і захист особистості, з метою виключення судових помилок.

А для цього необхідно проводити реформування судової влади, виконати вимоги Конституції України щодо введення суду присяжних та апеляційних судів.

Усі зазначені кодекси мають бути прийняті фактично єдиним пакетом, майже одномоментно, а їх норми узгоджені між собою. Тоді це дозволить ефективно регулювати існуючі суспільні та міжнародні відносини.

Шановні депутати!

Моя політика - рівні, виважені відносини з усіма. Не виняток - і відносини з міжнародними організаціями та союзами, окрім, звичайно, екстремістських. Погодьтеся, добрі відносини ще нікому не завадили. Але треба позбутися крайнощів, які, на жаль, ми використовуєм у своїй політиці.

Як ворожість, так і надмірна люб'язність впливають на імідж держави та породжують політичні ревнощі з боку протилежних сил. Наприклад, це нам продемонструвала Росія у відповідь на надмірні люб'язності з НАТО.

А все тому, що Україна не має збалансованого плану розвитку. Ні гарного, ні поганого.

Тому я вважаю, що заклики з місця Голови Верховної Ради, які демонструють ставлення до тих чи інших організацій, дуже шкодять державі в цілому. Хоча й відповідають програмним цілям деяких партій.

Вважаю, що нам треба консолідуватись, об'єднати свої зусилля на ефективній законотворчій діяльності, приймати закони, які будуть відображати інтереси більшості та створювати умови для захисту меншості.

Це набуває особливого впливу, якщо згадати деякі цифри:

більше 5 відсотків виборців, що голосували, не підтримали жодної з партій;

майже 23 відсотки виборців підтримали партії, що не здолали бар'єр та не пройшли до парламенту.

Неважко підрахувати, що майже третина виборців не підтримує партії, тобто і фракції, що зараз перед нами. Це без урахування тих, хто теж не повірив жодному та не прийшов на вибори.

Структурування парламенту — це дуже добрий та важливий процес. Але поспішне структурування, в умовах формування партійної системи, має іншу назву. Воно називається розкол.

Саме тому об'єднанням зусиль Верховної Ради, організацією її діяльності і повинен займатись Голова Верховної Ради.

Краще, на мій погляд, це зможе робити голова, який не буде обтяжений своїми партійними зобов'язаннями.

Я виступаю різко проти прийняття на себе так званої відповідальності однієї з партій за подальшу політику держави. Ми не маємо зараз права експериментувати. Ми не маємо права гаяти час на розгляд питань 50-річної давності, розслідуючи дії ОУН-УПА та причини голодомору.

Ми не маємо права зараз вирішувати, чи замазувати герб на фронтоні, чи залишити.

У нас є важливіші справи, а якщо хтось хоче займатися цим негайно — будь ласка, у вільний час кожний робить що захоче.

Тому я пропоную: щоб нам не довелося оголошувати надзвичайний стан у державі, давайте оголосимо його у Верховній Раді.

По-перше. До прийняття базового законодавчого пакету, а це 4-6 місяців, усім відмовитись від відпусток.

По-друге. Скоротити перерву та подовжити робочий день.

По-третє. Встановити шестиденний робочий тиждень.

Прийняти тимчасовий мораторій на розгляд проектів неголовного і нетермінового характеру, які не входять у вищезгаданий пакет законів.

До вирішення основних проблем не змінювати існуючу структуру влади та виконавчих органів.

Звернутися до народу України з пропозицією утриматись на деякий час від будь-яких акцій протесту.

Дехто може мене звинуватити в тому, що на перше місце не поставлені соціальні питання.

Але я свідомо їх не згадав, тому що вони самі про себе нагадають.

Та відчуємо ми це не з доповіді когось з уряду, а своєю потилицею.

Я сам працював на крутопадаючих пластах вибійником і знаю, як дістається шахтарський хліб. Тому мене не треба агітувати за те, що ми повинні законодавчо врегулювати соціальні процеси, — але враховуючи реалії сьогодення.

* * *

Скажіть, будь ласка, що, у попередніх та діючому уряді сидять або сиділи дурні? Зовсім ні, це розумні люди з багатим досвідом та доброю освітою.

Але скільки б ми не вислуховували на цій трибуні міністра фінансів, скільки б постанов щодо нього не приймали, гроші від цього не з'являться.

Я вважаю, що головна причина — це недосконалість правового поля, в якому вони працюють.

Але якщо це помножити на рівень корумпованості та протиріч у самому уряді, то ми отримаємо те, що зараз маємо.

Шановні депутати!

Я прошу вас голосувати саме за безпартійного Голову Верховної Ради.

Ось побачите, після мого виступу будуть запитання - як справа, так і зліва.

Та гострота цих запитань буде однакова. Я в цьому впевнений.

Це вам буде приклад, коли голова не має змоги пірнути під крильце рідної фракції, ховаючись від гострих запитань. Чим впливовіша фракція, тим більше так зване крильце, тим менша відповідальність голови.

Шановні колеги!

Пропоную вам добре попрацювати, і коли завдяки нашим законам держава стане трошки багатшою, тоді будемо випускати пару в партійній боротьбі.

Шахтарям, яких злидні вигнали з вибоїв на вулицю, однаково, хто буде їхнім президентом: Кучма чи Мороз, Лазаренко чи Симоненко. Їм без різниці, яка фракція буде очолювати парламент, бо їсти потрібно вже сьогодні.

В мене четверо дітей і для мене має значення, з ситими чи голодними дітьми вони граються на вулиці.

Ви, здається, побачили, що я політично незалежна людина. Роздивляючись зараз мою податкову декларацію, ви, напевне, бачите, що матеріально я теж людина незалежна.

Усе, що маю, я заробив сам, своєю головою та руками і ніколи не соромився цього.

Тому я вважаю себе повністю відповідальним за свої вчинки. Незалежно від того, серйозними чи ні вважає їх пан Бандурка.

Це його право.

На закінчення я хочу сказати ще про одну річ, що залишилась у мене непохитною під час спостереження нашого політичного шоу.

Це — бажання працювати.

Скажу більше: невтомне бажання працювати з усіма вами, бо якими б різними ми не були, нас об'єднує одне — вибір нашого народу.

Завдяки якому ми почали називати себе так гордо — народні депутати України.

Дякую за увагу.

Виступ народного депутата України Миколи КОВАЧА, *виборчий округ № 73*

Пане головуючий, шановні пані та панове, шановні колеги!

Я не впевнений, що дотримуюся тих самих поглядів, але це не виключено деякою мірою.

Я вважаю, що парламент, Верховна Рада України разом з тим, що є законодавчим органом, має бути ще й взірцем демократії та законослухняності для органів самоврядування, для партій, для всіх інших організацій.

Я гадаю, що ця функція — бути взірцем демократії — є так само важливою, як законодавча функція.

Тому я вважаю, що ключовим має бути дотримання Регламенту. Регламент у парламенті відіграє ту саму роль, як літургія в храмах. Будь-який парафіянин вважав би святотатством, коли священик чи віруючий порушив би літургію. Так само треба відноситись до Регламенту та загальноприйнятих правил парламентської поведінки.

Я би хотів розвинути цю метафору і далі. Треба взяти приклад з так званого пересічного громадянина, нормального селянина чи городянина, який приходить на церковну службу. Він знає всіх інших, з котрими поряд сидить. Знає, напевно, і священика. Навряд чи з усіма він в найкращих персональних взаєминах. Але він чи вона поводить себе не як зі своїм сусідом чи своїм ворогом, чи з будь-якою іншою

особою, з котрою має якусь суперечку, а поводить себе, як з братом-християнином. Бо храм — місце, де він сидить, зобов'язує вживатись у цю роль. І оскільки ми все-таки маємо бути взірцем демократії, взірцем взаємоповаги для всіх інших, я вважаю, що треба слідувати прикладу, котрому можуть слідувати щонеділі мільйони наших людей.

Я хотів би пару слів сказати стосовно загальних принципів поведінки в парламенті. Розумієте, ці принципи вже давно винайшли. Звичайно, ми маємо певну специфіку, але істотно змінювати принципи парламентської поведінки немає сенсу. Це так само безглуздо, як десь провести чемпіонат з футболу за іншими правилами, ніж в усіх інших країнах. А поведінка у парламенті, парламентська етика базується на певній, я так би сказав, методології. Декілька таких важливих принципів, котрі не зафіксовані, але всі їх дотримуються.

Перший — оптимальну умову для прийняття кращих рішень чи народження істини можна забезпечити шляхом забезпечення вільної дискусії компетентних людей.

Другий — що ніхто не має монополію на істину.

І третій — що в парламенті збираються такі люди, які можуть переконати інших і котрих можна переконати.

Узагалі, під парламентським регламентом десь ховаються такі принципи, такі аксіоми. Якщо знехтувати такі аксіоми, парламент перетвориться на різновид акціонерного товарис-

тва. Тільки замість пакетів акцій виступатимуть кількісні показники фракцій у руках відповідних лідерів, і тоді, звичайно, немає потреби, щоб ми тут сиділи. Керівництво акціонерного товариства, чи парламент України (як його ми назвем), збереться і згідно із своїми пакетами вирішуватиме всі питання. Це логічна конклузія того, якщо ми не визнаємо, що монополії на істини не існує і будь-хто може переконати будь-кого. І не повіримо одне про одного, що можемо переконати і що він чи вона може нас переконувати.

Практично це означає, що майже в усіх регламентах, у тому числі і в нашому, навіть якщо його не можна вважати досконалим, є гарантія того, що кожний депутат може висловити свою думку щодо законодавчих актів і що депутата не можуть позбавити цієї можливості.

Я вважаю першочерговим завданням — розвинути нині існуючий Регламент, пристосувати його до реалій. Треба було б це робити відразу після прийняття нового закону про вибори. Якби тоді були б враховані деякі моменти, не було б тієї ситуації, в котрій ми тепер опинилися. І ми прийняли б ще раз на початку сесії закон, точніше, змінили Регламент, хоча я вважаю, що це антиконституційно. Але навіть якщо вважати його дійсним, ця зміна вочевидь не продумана, бо ми зафіксували, наприклад, мінімальну кількість фракції у 14 чоловік. А де гарантія того, що через 4 роки подолання 4-відсоткового бар'єра також буде дорівнювати 14 депутатам? Може, буде... Ну, звичайно, треба буде змінювати. Але закон для того є законом, щоб його не змінювати щорічно, щоквартально чи кожні 4 роки. Треба приймати такі закони, які могли б прослужити декілька сот років, як, наприклад, Конституція Сполучених Штатів.

І я хочу звернути вашу увагу на те, що є і у нас. Вірніше, можна і тепер передбачити декілька таких ситуацій, котрі можна оптимально регулювати. Звичайно, нині найголовнішим питанням відносно структури парламенту є те, чи формується в парламенті постійна більшість і, відповідно, постійна меншість. Бо є всі ознаки того, що у нас буде тільки ситуативна, тимчасова більшість. Більшість буде утворюватись з конкретних питань, і ця більшість не проіснує, не протримається до наступного пункту порядку денного.

Але, якщо все-таки виходити з оптимального варіанта, що у нас буде більшість, стабільна більшість, тоді відразу треба подбати про захист меншості і захист незалежних депутатів. Є багато таких можливостей. Можна зафіксувати, що якщо голову дає більшість, тоді заступника — меншість. Є маса таких можливостей, які дали б гарантії, що більшість не зможе зловживати своєю перевагою чисельності.

Прикладів можна навести ще чимало. Якщо ці моменти були б враховані парламентом попереднього скликання і коли за тими моментами не можна бачити конкретних суперечок, конкретних інтересів, конкретних лідерів і конкретних фракцій, тоді ще такі рішення можна було б спокійно, майже консенсусом прийняти. Тепер це буде набагато важче...

Я казав, що вдосконалення Регламенту є першочерговим завданням парламенту. Деякі вважають, що це не так, бо нині у нас така економічна скрута та інші проблеми, що треба краще приймати рішення з інших питань. Але якщо комусь не сподобалася метафора відносно церкви і літургії, можу навести іншу — Регламент парламенту відіграє таку саму роль, як техніка безпеки чи дотримання технологічних вимог у виробництві. Якщо не дотриматися технологічних вимог чи правил технічної безпеки — ми, звичайно, знаємо результати... Вибухи на шахтах, вибухи де завгодно... Недотримання Регламенту — це так само закладання мін, іноді — дистанційного управління, іноді — з годинниковим механізмом.

Я хотів би закінчити тим, з чого розпочав. Функції парламенту — це функції еталона демократії, еталона взаємоповаги, еталона (і це хочу двічі підкреслити!) законослухняності, бо чого нам найбільше бракує в нашій державі, так це законослухняності. Адже погані закони чи гарні, їх, зазвичай, навіть і не намагаються виконувати. Отож, треба розуміти: хоч який курс буде розпочато нині — лівий чи правий — без законослухняності жодного курсу довести до кінця неможливо.

Просто триватиме повільне загнивання. Нам треба продемонструвати законослухняність на власному прикладі, тобто дотримуватися хоча б тих принципів, тих положень Регламенту, котрі ми маємо. І припинити таку практику, коли не надають слово депутатам, голосують рішення декілька раз підряд.

Якщо хочемо, щоб наші виборці повірили нам, що ми прагнемо навести порядок в Україні, треба зробити такий жест, який є зрозумілим. І дотримання, чітке дотримання Регламенту. Вважаю, що поряд з грошима, засобами масової інформації, апаратом влади все-таки є й інший засіб у політиці — особистий приклад. І я закликаю вас до того, щоб парламент скористався цим засобом. Дякую.

Постанова Верховної Ради України

Про інформацію Кабінету Міністрів України про подолання критичного стану у вугільній промисловості України

Верховна Рада України **постановляє:**

1. З метою погашення у поточному році заборгованості по заробітній платі та соціальних виплатах, що утворилася на вугледобувних, вуглепереробних та шахтобудівних підприємствах, запропонувати Кабінету Міністрів України до 1 червня поточного року внести на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо збільшення обсягів фінансування вугільної галузі, в тому числі і за рахунок Державного бюджету України.

2. Для стабільного забезпечення народного господарства та соціальної сфери України паливом вітчизняного виробництва Кабінету Міністрів України розглянути можливість впровадження державного замовлення на 1999 рік на вугільну продукцію. Підготувати і внести на розгляд Верховної Ради України до 1 липня 1998 року пропозиції щодо внесення відповідних змін до законодавчих актів України.

3. Доручити Кабінету Міністрів України розробити порядок реструктуризації заборгованості вугільних підприємств перед Державним бюджетом України і Пенсійним фондом України та внести необхідні проекти законів до 15 червня 1998 року.

4. Доручити Кабінету Міністрів України, Державній податковій адміністрації України в місячний термін провести суцільну перевірку товарно-грошових операцій з вугіллям за 1997—1998 роки на всіх без винятку підприємствах, в установах та організаціях усіх форм власності, що мають відношення до видобутку, продажу, транспортування та інших операцій з вугіллям.

5. Генеральній прокуратурі України та Рахунковій палаті в місячний термін перевірити використання резервного фонду Кабінету Міністрів України, а також використання бюджетних коштів на підприємствах вугільної галузі у 1997—1998 роках.

6. Кабінету Міністрів України, Національному банку України в місячний термін підготувати пакет законопроектів, які б сприяли унеможливленню тіньового грошового обігу в країні (в тому числі в іноземній валюті); замінити бартерні відносини грошовим обігом та внести ці пропозиції на розгляд Верховної Ради України під час підготовки проекту Державного бюджету України на 1999 рік, в якому передбачити фінансування вугільної галузі у необхідному обсязі за розрахунками Міністерства вугільної промисловості України.

7. Кабінету Міністрів України до 1 вересня 1998 року розробити власними силами без залучення іноземних експертів-консультантів проект закону про засади комплексного розвитку вугільної промисловості України на поточний період та до 2050 року і внести його на розгляд Верховної Ради України.

8. До 12 червня 1998 року на засіданні Верховної Ради України заслухати звіт голови Державної податкової адміністрації України про стан особистих прибутків та видатків у керівників вугільних підприємств, установ та організацій усіх форм власності вугільної галузі та членів їх сімей, в якому передбачити аналіз правдивості та законності декларацій про особисті прибутки зазначених в назві осіб.

9. Контроль за виконанням цієї Постанови покласти на профільні комітети Верховної Ради України.

Президія першої сесії Верховної Ради України.

м. Київ,
22 травня 1998 року.
№ 14-XIV.

Для народу — виживання за графіком погашення заборгованості. А для членів уряду?

(Початок на 1-й стор.).

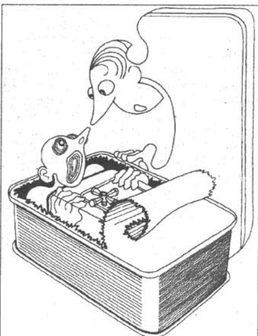
А в цей час російські телеканали сповіщали про відчайдушні акції шахтарів Кузбасу на залізниці і багатомільйонні збитки, завдані комерційними структурами внаслідок тіньових оборудок з вугіллям. Історія пострадянського періоду — як погане кіно: нудний сценарій, ті самі актори, сплеск вичавлених з урядової ложі емоцій. Тим часом, проголошуючи свою промову в парламенті, Президент запевняв, що Кабінет міністрів тримає ситуацію під контролем. А факти свідчили про те, що ситуація з-під контролю вийшла. І доручення Леоніда Кучми першому віце-прем'єрові Анатолію Голубченку «розібратися і вжити заходів» припізнилося, на думку одних, — на тиждень, других — на місяць, третіх — на півроку і більше, залежно від того, як довго перед шахтарем уряд не відповідає за своїми зобов'язаннями. І, судячи з виступу у Верховній Раді міністра фінансів Ігоря Мітюкова, почне відповідати нескоро, хоч як його до цього не закликай. Бо наш сценарій драматичніший за російський, бо банківські структури оперують одними цифрами, економічні відомства — другими, Рахункова палата — третіми, а власне, шахтарі — четвертими.

Український уряд завинив Донбасу більше, ніж російський — Кузбасу. Бо передумов для швидкого виходу з фінансової кризи фактично немає. І тому що обсяги виробництва падають, а податкові надходження скорочуються, про що цілком слушно зазначав міністр фінансів Ігор Мітюков. І тому що на обслуговування ринку облігацій внутрішньої державної позики бюджет сьогодні витрачає до 30 відсотків своєї доходної частини, про що він скромно змовчав. І тому що крім шахтарів, страждають без грошей вчителі та інші громадяни.

Погане кіно — це коли економікою країни починають керувати методами, які схвалюються на окремо узятому виробництві. Тоді досить одного указу щодо заставних механізмів у податковому законодавстві, щоб залишити сільськогосподарських виробників без роботи навіть під час посівної. А отже — без грошей їхні сім'ї, без податкових надходжень — багатостраждальний бюджет. А ще — щоб відбити будь-яке бажання комерційних структур фінансувати майбутні жнива. А тим часом, 15 відсотків орної землі залишилися незасіяними, прогнозується також і врожай, найнижчий за останні 30 років.

За скромними оцінками економічних аналітиків, 45 відсотків обсягу загального виробництва поглинає нині бартер. Наше кіно — трилер про бурхливий розвиток натурального господарства. Тільки вчора його крутили і в Російській Федерації, і ми вправно запозичили у сусідів сюжетні лінії, відправивши на задній план головних героїв — комерційні структури, ласих до значних прибутків без особливого клопоту, не створюючи робочі місця, не сплачуючи заробітну плату і купи податків. Не цураються бартерних операцій і керівники шахтових управлінь. Адже бюджетні втрати від бартеру сьогодні сягають щонайменше 5 мільярдів гривень. І наївно думати, що цей куш не осідає на закордонних рахунках менеджерів вугільної галузі, які ховаються на задньому плані поганого кіно.

У поганому кіно борги у заробітних платах зростають повсякчас — з початку року вони зросли на 700 мільйонів гривень. У поганому кіно бюджетні кошти розкрадають, а винуватців не знаходять. У першому кварталі, за даними КРУ, нецільове використання народних грошей становило 86,6 мільйона гривень. У поганому кіно — погані ролі і актори. Прем'єр Валерій Пустовойтенко запевняє, що шлунки шахтарів — це органи політичного травлення, а перший віце-прем'єр Анатолій Голубченко — що жити слід за графіком погашення заборгованості. За погане кіно в нашій державі не питають, скільки не кричи курними шляхами і швидкими автобанами: «Автора! Автора!» Погане кіно — це коли народ живе за графіком заборгованості, який складається для стороннього ока. Адже для членів уряду є свій графік, на відміну від народного — такий, що гарантує стабільний дохід кожному чиновникові.

Сергій ВЛАД.

Наполегливість до Києва повела

(Початок на 1-й стор.).

Незважаючи на те, що в басейні спішно почали виплачувати зарплату за квітень. Чим усе це обернеться, аж до акцій протесту в столиці, казати важко. Але голова страйкового комітету Олександр Корольов заявив: гірники вирушили маршем, щоб не висувати якихось політичних вимог, а тільки за своїми заробленими грошима. Ті, що залишилися у Дніпропетровську, теж готові до найрішучіших дій.

* * *

А між тим, на Луганщині, здійснивши піший перехід за маршрутом Первомайськ — Луганськ, більш як тисяча шахтарів у понеділок уранці взяли в облогу будинок обласної держадміністрації. Попередні зустрічі керівників міста і області, Мінвуглепрому та холдингової компанії «Луганськвугілля» із гірниками не вплинули на їхні наміри, і майдан озвався стукотінням касок об асфальт та вимогами віддати зароблене.

Гірники не приховують своїх намірів, що імпровізований мітинг біля адмінбудинку може стати лише тимчасовою зупинкою. Адже в разі невдалих переговорів про виплату погашення заборгованості у зарплаті вони не виключають можливості продовження пішого переходу. Цього разу — до столиці.

***

А тим часом, Прем'єр-міністр Валерій Пустовойтенко минулої середи після робочого дня чартерним рейсом, замовленим ФК «Динамо» (Київ), вилетів до Амстердама. Його на перегляд фінального матчу Ліги чемпіонів, як президента Федерації футболу України, особисто запросив президент УЄФА Леннарт Йоханссон. Такі запрошення отримали всі керівники національних футбольних федерацій країн континенту.

Були в тому літаку й керівники динамівського клубу, які також мали офіційне запрошення від УЄФА як учасники турніру Ліги чемпіонів. Усі повернулися в Україну одразу після завершення матчу.

Чи стане Верховна Рада парламентом XXI століття?

Минулі вибори принесли серйозні політичні зміни, що закріпили зсув у бік партійного парламентаризму. Що цілком зрозуміло: цей парламент відрізняється від попереднього — і за принципом формування, і за інтенціями. Тенденція до партійної організації політичного процесу в новій ВР, безперечно, зумовлюватиме найважливіші події у найближчому майбутньому. Про це свідчать і нещодавні переговори про відбудову нового парламенту, які поставили цілу низку питань перед новим складом Верховної Ради України.

Визначено підхід до структурування парламенту, на основі якого тільки й можна організувати ефективні процедури та роботу на наступні чотири роки. Є кілька варіантів: фракційно-партійний, комітетний, змішаний. Поки що ми зупинилися на першому. Часто стверджують, що саме партійний принцип дає можливість для вищого ступеня депутатського корпусу, для підвищення ефективності праці. Але вже висувається принцип партійної уніфікації позицій усіх, у тому числі й позапартійних депутатів. Партійність навіть постає універсальною константою демократії. Втім, наша партійна — маю на увазі багатопартійну — система ще дуже й дуже молода і недостатньо зріла. Тому в період її парламентських випробувань недоцільно поки що абсолютизувати партійні технології в механізмах законотворчої діяльності ВР.

Що таке керівний центр у новій Верховній Раді? Він повинен мати, з моєї точки зору, такі елементи: політичну незаангажованість, концептуальність, компетентність, досвідченість. Ефективна парламентська діяльність великою мірою залежить від голови ВР. Це не опозиційна посада, не місце для протистояння пропрезидентським силам. З другого боку, керівника не можна добирати за спрощеним принципом лояльності. Він має виходити з політичної компетенції, здатності психологічно керувати складними процесами, мати власну точку зору, але не використовувати свою посаду для нав'язування власної позиції парламенту. Важливе вміння знаходити точки компромісу, за цього не втрачаючи стрижня загальнонаціональних, інтегрованих суспільних інтересів заради суто політичних інтересів окремих партій та політичних груп. Інакше голова може стати ядром перманентного політичного конфлікту або навіть кризи законодавчого процесу у Верховній Раді. А найбільші складнощі в тому, що влада неспроможна вирішити навіть ті найгостріші проблеми, з якими наші співвітчизники стикаються повсякдень. Річ у тому, що гілки влади надто і принципово різновекторні. Про це свідчить те, що порушено питання про «урізання» впливу президентської вертикалі через різні поправки до Основного Закону та введення в дію «Закону про імпічмент Президенту». Не думаю, що такий вибір найкращий, бо він тільки посилює конфронтацію, спричиняє деструктивні ефекти в діях влади, припиняючи навіть деякі позитивні зрушення в розвитку країни. На жаль, за попередній період нагромаджено стільки образ і непорозумінь, що вони перейшли критичну межу і потребують негайного розв'язання на інституційному рівні. Україні потрібний дійовий комплекс влади. Він означає насамперед сталість відносин та механізмів взаємодії гілок влади. Зрозуміло, що на сьогодні вони недосконалі, є ще багато старих політично-адміністративних інструментів, далеких від справді демократичних процедур. Але можливості для ефективної організації влади є. І сьогодні ця можливість зосереджується переважно у стінах Верховної Ради.

Тому особливе місце в досягненні ефективнішого парламентського процесу відіграє взаємодія «ВР—КМ», що закладає основи для адекватної інтересам суспільства політики соціально-економічного розвитку країни. Саме тому більшість політиків і членів партій бачать вирішення питання в наданні урядові ширшого законодавчого діапазону дій, можливості ініціювати та формувати в державі економічну стратегію. Це, безперечно, важливе і своєчасне питання. Я був урядовцем і можу підтвердити, що міністри потребують реальної політичної підтримки у проведенні важливих законопроектів, в одержанні ширшої політичної ініціативи для втілення своєї позиції. Саме цей мотив аргументував ситуацію з сумісництвом. Не маючи права на політичну ініціативу, міністри перетворюються тільки на чиновників, на простих виконавців, тоді як у сучасних умовах вони мають стати рушійною силою економічних перетворень.

Ще одне завдання — подолати в парламентській роботі розмежування між партійними та непартійними депутатами, між старими партійними велетами — КПУ, НРУ — і молодими, ще недостатньо чітко ідеологічно диференційованими партіями та інші, не менш важливі події. Крім того, в парламенті сформувався блок підприємців, який зміг би спрямувати роботу в законодавчому руслі на підтримку економічних перетворень, продемонструвати власні здібності — бути публічною, суспільно визнаною силою в парламенті та на політичній арені.

Питання поправок до Конституції загострилося у зв'язку з наступними президентськими виборами. Деякі політики та партії бажають не просто переглянути кілька положень Основного Закону на рівні законопроектів («Про імпічмент Президенту», «Про Кабінет міністрів», «Про місцеве самоврядування» та інше), а й сам текст Основного Закону, щоб перекроїти політичну систему, позбавити Президента його центральної ролі в системі політичних зв'язків та відносин. Деякі сили не приховують своїх намірів. Але це тільки привід для того, щоб забруднити старим вірусом тоталітарних операцій ще недосконалу, але таку потрібну програму позитивних перетворень. А зміни програмного порядку в Конституції робити не час: це небезпечно за умов економічної, політичної і соціальної кризи, щоб не зруйнувати систему, ще досить слабку в цілому. Мало того, потрібна інституціоналізація демократії через проведення адміністративної та правової реформи — і роль ВР у цьому велика. Не випадково ми постійно наражаємося на адміністративно-правові, організаційні рудименти та інерцію старої системи — дуже сильної, тоталітарної в усіх розуміннях системи, яка працювала і багато в чому була ефективною, однак не виправдала себе. І саме виходячи з цих міркувань, ми не можемо повернутися до системи, яка ще живе на мікрорівні і заважає нам іти обраним шляхом. Тому першочергове завдання — проведення адміністративної реформи, вдосконалення системи відповідальності на всіх рівнях і в усіх ланках влади, завершення формування конституційно-правового поля, що доведе та відшліфує Конституцію. І саме в цьому — місія парламенту. Про недосконалість тоді ще проекту Конституції я казав у травні-червні 1996 року, вважаючи за потрібне врахувати в ній принцип контрактності з майбутнім, а не лише декларації про наміри. До цього не прислухалися. Я не змінив своєї точки зору і нині, навпаки, переконався в її правоті. Зрозуміло, що досить важкий шлях контракту з майбутнім поколінням грунтується на визначенні головних детермінант розвитку сучасної України, в різних сферах —економічній, соціальній, культурній, геополітичній і т. ін. Потрібно великих зусиль і часу, щоб ми повернулися до цієї ідеї і заклали її через зміни до Конституції. Бо це єдиний шлях демократичного вдосконалення політичної системи.

Велике значення тут відіграє реформа третьої гілки влади, що, як ми бачимо за результатами виборів, втягнулася в «розборки» між суб'єктами виборчого процесу. Таку заангажованість і залежність від політики на законодавчому рівні треба припинити. Постійний перегляд справ за результатами виборів — це боротьба «за ковдру влади» на очах мільйонів виборців. І в такій «боротьбі» судову владу залучено до політичних акцій не як арбітра та стримувача політичних конфліктів, а як інструмент зведення рахунків. Така ситуація диктує потребу зміцнення сили, незалежності судової влади.

Виходячи з досвіду роботи в попередньому парламенті, я впевнений: Верховна Рада має бути прагматичнішою, зосередженою на законотворчості, особливо економічній. Ми повинні уникнути «проколів» та помилок, які так боляче позначаються на становищі українського народу. Депутатам треба діяти, як обіцяли людям, а не мріяти про реванші на майбутніх виборах. Наше спільне завдання — стати авторитетними не тільки як окремі депутати, а й увесь парламент, що видає розумні життєздатні закони, визначає шлях країни, обороняє її від зовнішніх розхитувань. Ми мусимо навчатися працювати за правовими нормами, а не суто політичними акціями з Президентом, з Кабінетом міністрів, із судовою владою, бути спроможними виокремити найгостріші питання. Парламент мусить довести свою спроможність на ефективні дії в інтересах суспільства, на зрілість перед лицем майбутнього XXI століття, у яке ми увійдемо менш як через два роки. Тільки в цьому разі ми будемо тим самим парламентом XXI століття, що відповідає за минуле сторіччя і стає перед завданнями майбутнього.

Володимир СЕМИНОЖЕНКО,
народний депутат України,
академік Національної
академії наук України.

Менеджери вирішують усе

БАГАТО хто з дослідників і керівників по-різному визначає основну ланку нинішнього етапу роботи в Україні, наголошують при цьому на потребі потужних іноземних інвестицій, створенні умов політичної стабільності, формуванні сталого середнього класу тощо. Визнаючи важливість і необхідність урахування згадуваних чинників у ході реформування господарства, гадаємо, що для сучасного етапу реформ найважливішим є створення високоефективної, реально діючої системи управління керівними кадрами (менеджерами) в Україні, їх добір, професійна підготовка, підвищення кваліфікації, розстановка, посадові переміщення.

Кредити, достатні для початку економічного розвитку, Україна одержувала. Відносна політична стабільність в Україні — наявна. Та чому ж немає довго очікуваного економічного зростання? Бо немає головного — системи талановитого управління економікою. Слід зазначити, що сьогодні в країні увага до управління персоналом загалом і керівним корпусом зокрема істотно послаблена, у розв'язанні кадрових питань процвітають формалізм, суб'єктивізм, некомпетентність. Часто-густо менеджерів добирають на посади за ознаками особистої відданості вищому керівникові. Особливо це характерно для керівників середнього й нижчого рівнів управління. Можна констатувати, що стрункої, дійової, ефективної системи управління керівним персоналом в Україні немає. Наслідок цього:

— масові серйозні, часом на межі злочинів, порушення й недоліки в господарській діяльності керівників;

— неефективне використання основних і оборотних коштів підприємств (особливо державних);

— нецільове використання інвестицій;

— організація «тіньового» господарського обороту;

— розкрадання матеріальних і фінансових ресурсів;

— свідомий «розвал» підприємств з метою захоплення індивідуальних контрольних позицій в їх господарській діяльності;

— швидке особисте збагачення при уповільненні темпів розвитку підприємства і невиплатах заробітної плати персоналові;

— відсутність планомірності в діяльності підприємств;

— неспроможність керівників до ефективних дій у нових умовах господарювання;

— відсутність ініціативи і творчого ставлення до своїх обов'язків.

Талановитий менеджер — таке саме рідкісне, дивовижне і цінне для суспільства явище, як і талановитий художник, співак, конструктор. За статистикою, лише один працівник з десяти може бути керівником, а один із ста — талановитим керівником.

Прикладів талановитих дій менеджерів чимало. У 70-ті роки під тиском конкурентів на межі банкрутства опинилась одна з найбільших автомобілебудівних компаній США — «Крайслер». 1980 року компанія зазнала збитків у розмірі $1,1 млрд. Наступного року акціонери запросили на посаду генерального менеджера відомого професіонала-управлінця Лі Якокку. Однак переговори не ладилися. Лі Якокка, попри фантастичну платню, запропоновану йому, не погоджувався переходити до «Крайслера». Розбіжності полягали у правах генерального менеджера щодо управління компанією. Врешті-решт на «Крайслері» погодилися з тим, що краще надати необмежені права менеджерові, котрий знає, як вивести компанію з кризи, аніж узагалі її втратити. Під керівництвом Лі Якокки протягом трьох років «Крайслер» досяг найвищого рівня виробництва і якості автомобілів за всю історію свого існування, а з 1985 року почав відвойовувати додаткову частку американського і світового ринків. Цей приклад наочно свідчить, яка важлива професія менеджера і що може зробити професіонал в управлінні фірмою.

В розподілі й керуванні менеджерів — величезні цінності: основні й обігові кошти, інтелектуальна власність. Та найважливіше, що менеджери керують головним багатством будь-якої держави — людьми, з їхніми долями, потребами, здібностями. Плануючи, мотивуючи, організуючи й контролюючи діяльність людей, менеджери можуть забезпечити швидкий, ефективний розвиток фірм, організацій і держави загалом. Безконтрольність і невміння держави керувати корпусом менеджерів спричиняє кризові економічні ситуації, розвиток економічної злочинності, зниження рівня економічної безпеки держави.

На нашу думку, нині держава зобов'язана приділити якнайпильнішу увагу створенню управління керівними кадрами в Україні. Один з основних, на нашу думку, елементів цієї системи — конкурсне заміщення менеджерами вакантних посад. Добір менеджерів без конкурсу, на підставі особистих знайомств і відданості, часто-густо не тільки не сприяє господарському розвиткові, а й суперечить засадам демократичного конкурентного розвитку економіки України, заважає посадовому зростанню талановитих, ініціативних, творчих керівників. Особливо актуальний конкурсний добір для урядовців. Створення потужної й водночас гнучкої, добре відлагодженої чиновницької машини в Україні, на нашу думку, одне з першочергових завдань управління. Періодично у гострій конкурентній боротьбі проходять відбір Президент України та депутати всіх рівнів. Водночас господарські керівники в Україні часто-густо можуть протягом багатьох років, не турбуючись за свою долю, обіймати високі посади.

Конкурсні засади добору кандидатів на вакантну управлінську посаду мають бути характерні для фірм і організацій усіх форм власності. Конкурс має бути:

— обов'язковий і проводитися через певний відтинок часу (що мають регламентувати відповідні закони);

— відкритий —- до нього мають бути допущені всі бажаючі, котрі здатні або мають підстави брати в ньому участь;

— гласний — умови конкурсу мають широко публікуватися в пресі, транслюватися по радіо, телебаченню.

Менеджер, який переміг у конкурсі, має повне право претендувати на заміщення вакантної посади, хоча останнє слово — за керівництвом фірми, організації, і воно може з якихось причин і відмовити переможцеві. Та тенденція конкурсного добору менеджерів поступово, безперечно, пробиватиме собі дорогу. Здоровий глузд переможе. Організаційні структури відновлять свої можливості до самоочищення й розвитку. Україна поступово, набираючи швидкість, рушить уперед.

Олександр БАНДУРКА,
народний депутат України,
доктор юридичних наук, професор;
Євген КОВАЛЬОВ,
доктор економічних наук,
професор.

Освіта

Я б у бджолярі пішов...

Загальноосвітня школа, предметом трудового навчання якої є бджолярство, розташована у центрі Вінниці. Заняття зі старшокласниками тут проводить її директор Микола Гунько — педагог-математик. Він і професійний бджоляр.

Своє захоплення бджолами Микола Митрофанович передає учням. Серед випускників і нинішнього року є бажаючі обрати майбутньою професією бджолярство.

На знімку: урок трудового навчання на шкільній пасіці.

Фото Олександра ГОРДІЄВИЧА.

Курортний сезон

Відпочивайте, хто може

Як повідомили кореспонденту ДІНАУ в Федерації профспілок України, нинішнього року передбачають відкрити майже 900 стаціонарних дитячих оздоровчих таборів на 700 тисяч місць. У переддень літа в дитячих здравницях провадять ремонтні роботи, замінюють обладнання, купують меблі та медичну апаратуру, здійснюють підготовку персоналу.

Профспілки зазначають, що зменшення асигнувань на соціальну сферу з державного і місцевих бюджетів, відсутність коштів у підприємств і профспілок призвели до різкого зменшення мережі дитячих оздоровчих установ (за останні роки — втричі). Значна частина таборів до того ж оподатковується місцевими податками і зборами, що призводить до подорожчання путівок.

У результаті організованими формами відпочинку охоплено тільки 15—20 відсотків школярів.

Київ.

Кому — війна, а кому...

Права людини

На виплату компенсацій «остарбайтерам» Україна отримала від уряду Німеччини 400 мільйонів марок — у шість-сім разів менше, аніж Франція чи Бельгія. Але навіть цими коштами ми не змогли як слід розпорядитися, вважає професор Василь Кузьменко.

Його батько, Олександр Семенович Кузьменко, з вересня 1942 року по травень 1945-го був на примусових роботах у Німеччині. Почувши про компенсаційні виплати для «остарбайтерів», на початку 90-х років він особисто зібрав і оформив усі необхідні документи. Але отримати свої 560 марок не встиг — помер 11 травня 1993 року.

За законом у цьому разі компенсацію мають отримати спадкоємці померлого. Але наш уряд підійшов до справи вибірково: вирішив виплачувати її лише сім'ям «остарбайтерів», які померли після 16 червня 1993 року (після створення фонду «Взаєморозуміння і примирення», точніше, після затвердження Кабміном його статуту). Син Олександра Кузьменка вважає такий «поділ» неправомірним, з відповідним позовом він звернувся до Печерського районного суду. Відповідачами виступають Кабінет міністрів України і Фонд «Взаєморозуміння і примирення».

— Відповідно до угоди між Україною і ФРН, підписаною 30 березня 1993 року, компенсація призначалася всім «остарбайтерам», живим на час підписання цього документа. Отже, у наданій урядом ФРН сумі — 400 мільйонів марок — є й частка мого батька, так само як і частка всіх його колег-«остарбайтерів», які померли після підписання угоди, — каже Василь Олександрович. — Але чиновників, які приймали таке аморальне рішення, цей факт не збентежив.

За оцінками Василя Олександровича, Кабмін України позбавив компенсації принаймні 6 тисяч сімей на суму близько 3,5 мільйона марок. Чи допустима така сваволя? І чи маємо ми право знати, куди пішли ці гроші?

З огляду на численні афери навколо компенсаційних коштів, можна з певністю сказати: на рішення суду у цій справі чекає не тільки Василь Кузьменко.

Ганна РОМАНЦОВА.

Юні кияни — «чорнобильці»

Завдяки зусиллям Київської міської державної адміністрації цього року юних киян 1979—1986 року народження визнано постраждалими внаслідок Чорнобильської катастрофи за критерієм опромінення щитовидної залози.

За роз'ясненнями з цього приводу наш кореспондент Марина КОВАЛЬЧУК звернулася до заступника начальника управління з надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення Київської міської держадміністрації Людмили КАЧУРОВОЇ.

— Чому юні кияни не мали змоги отримати статус «чорнобильців» майже 12 років?

— Чинне законодавство не сприяло якнайшвидшому впровадженню такого розпорядження. Річ у тім, що потерпілими за критерієм опромінення щитовидної залози, відповідно до Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», визнаються діти на підставі даних тиреодозиметричної паспортизації населених пунктів України, що їх було забруднено внаслідок Чорнобильської катастрофи. В 1994 році Мінчорнобиль України затвердив порядок віднесення неповнолітніх дітей за критерієм опромінення щитовидної залози до потерпілих від Чорнобильської катастрофи.

Тиреодозиметричний паспорт м. Києва було складено і погоджено усіма відповідними інстанціями на початку 1996 року. І тільки на початку 1997-го Кабінет міністрів України затвердив порядок видачі посвідчень особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, котрим передбачено, що неповнолітнім дітям видаються посвідчення жовтого кольору серії «Д». Після цього наше управління на чолі з Київською міською держадміністрацією майже рік «пробивали» це розпорядження в усіх відповідних інстанціях, а також в Національній комісії з радіаційного захисту населення України, Міністерстві України з надзвичайних ситуацій, «вибивало» кошти під цю категорію дітей. І тепер майже 240 тисяч юних киян мають змогу оздоровитися.

— Розкажіть докладніше, якими саме пільгами користуватимуться постраждалі діти.

— Насамперед зазначу, що пільги розраховані тільки на оздоровлення дитини. Так, їй надається право на щорічне безкоштовне забезпечення путівками для оздоровлення, безкоштовне придбання ліків за рецептами лікарів, а також безкоштовне позачергове зубопротезування (за винятком зубопротезування з дорогоцінних металів та матеріалів, прирівняних до них). Це також стовідсоткова оплата лікарняного по догляду за дитиною до 14 років, незалежно від безперервного стажу роботи за весь період хвороби, включаючи санаторно-курортне лікування одного з батьків або особи, яка їх замінює.

Ще одна пільга — право безкоштовного проїзду в межах України на всіх видах транспорту (крім таксі) дитини та особи, яка супроводжує хворого до місця лікування (реабілітації), оздоровлення та назад, з правом позачергового придбання квитків, але тільки за направленням медичних закладів.

— Я чула, що не всі діти 1986 р. н. мають право на статус постраждалих?

— На жаль, потерпілими вважаються діти, які станом на 30 червня 1986 року перебували в місті не менше 10 діб, тобто ті діти, котрі народилися до 20 червня 1986 року. Це пов'язано з тим, що на той час основні найбільш шкідливі радіоактивні речовини вже розпалися.

Також слід зазначити, що дитина втрачає пільги з моменту досягнення нею повноліття, а це означає, що діти 1979 р. н. отримають довідку, яка право на пільги не дає.

— Куди слід звернутися за оформленням статусу постраждалих?

— Щоб отримати посвідчення, батьки мусять взяти довідку в ЖЕКу (форма № 3), копію свідоцтва про народження дитини, написати заяву на ім'я голови Київської міської держадміністрації і подати до відділу соціального захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи районної держадміністрації. Також не виключено, що частину клопотів з оформлення цих документів можуть узяти на себе школи.

«Пенсійна карта» знов у грі

Коментар

Закономірність — якщо людям похилого віку, вже звиклим до невиплат, почали обіцяти регулярно сплачувати пенсії, отже незабаром вибори. У даному випадку — президентські. І хоча до знаменної події більше року, вже тепер відчувається: у високих кабінетах почали розігрувати «пенсійну карту». Ноу-хау урядової соціальної політики міститься і у прийнятій нещодавно постанові «Про невідкладні заходи щодо погашення заборгованості з виплат заробітної плати, грошового забезпечення, пенсій, стипендій та інших соціальних виплат на 1998 рік».

Законослухняний громадянин, вивчаючи пункти, де папірець зобов'язує керівників бюджетних установ фінансування поточних видатків забезпечити в повному обсязі, має радісно вигукнути — нарешті!. Йдеться, щоправда, про майбутні виплати. Старі борги «заморожуються» і розрахунки за ними відкладаються до кращих часів.

Стривайте, відкаже уважний читач, нині лише пенсійна заборгованість становить 1,7 млрд. грн. А можновладці не раз зазначали: у скарбниці пусто. Де ж гроші візьмуться?

Документ про це потурбувався. Він регламентує при поповненні бюджету активно керуватися експропріаційним механізмом. Коли, приміром, борги підприємств стають підставою для передачі їхнього майна у заставу державі — не варто розмірковувати. Треба брати.

Поповнити державний «кошик», традиційно вважають в уряді, допоможе і грошова приватизація. Фонду державного майна постанова настійно рекомендує додатково визначити перелік високоліквідних підприємств, підготувати їх пакети акцій для продажу на конкурсах на суму не менш як 500 млн. гривень та спрямувати ці кошти виключно на погашення заборгованості у заробітній платі та соціальних виплатах. Байдуже, що такі справи поспіхом не робляться, адже при форсуванні темпів ціна на майно, що приватизується, падає...

Але найбільшого резонансу на місцях викликав спущений згори метод «вибивання» коштів, пов'язаний із суцільною паспортизацією. Остап Бендер, який знав безліч способів законної експропріації, навряд чи чув про такий. До кінця травня Мінфіну доручено спрямувати додатково на паспортизацію населення України 9,3 млн. гривень. Доходи від державного мита, планується, становитимуть 65 млн. гривень. Справу поставлено просто. З громадян, яким заборгувала держава, братиметься мито, потім гроші їм повертатимуть у вигляді зарплат та пенсій. Не важко передбачити, кампанія з обміну серпастих-молоткастих прокотиться країною з новою силою. Пенсіонерам, певно, знову погрожуватимуть 50-гривневими штрафами (як це вже було торік) лише за те, що

вони не в змозі «відстебнути» майже 4 гривні на мито і 6—8 за фото для нового паспорта.

Не менш «винахідлива» і кабмінівська пропозиція про перехід (дякувати уряду, поступовий) загальноосвітніх шкіл на користування платними підручниками. Мовляв, ось де не задіяне у погашенні бюджетних боргів фінансове джерельце...

Навряд чи самі автори постанови вірять у реальність її виконання. На паспортах, збанкрутілих підприємствах, школярах, батьки яких роками не одержують зарплатню, багато «не настригти». Та чиновника, здається, це не обходить. Головне — проголосити «добрі» наміри напередодні виборів. А там видно буде...

Галина КВІТКА.

Фото Андрія УСТИНОВИЧА.

У інфекції надійний «дах»

Небезпечна епідеміологічна ситуація з приходом спекотних днів склалася в Харкові. До традиційних збудників інфекційних захворювань — стихійних звалищ сміття посеред міста — додалися недоброякісна питна вода з водопровідних кранів та небезпечні для здоров'я, а то й життя, продукти з ринків. За словами головного санітарного лікаря області Івана Кратенка, харківський регіон лідирує в країні за кількістю захворювань на гострі кишкові інфекції. З початку року у півтора разу збільшилася кількість захворювань на сальмонельоз, на третину — на кишкову інфекцію. Зареєстровано сотні випадків отруєння продуктами на ринках м'ясом та рибою. Спеціалісти твердять: санітарний контроль проходить не більш як 40 відсотків продукції, що там продається. Спроби навести в торговельних рядах елементарний порядок, як правило, наштовхуються на могутні «дахи», під прикриттям яких, очевидно, й працює більшість базарних торгівців.

Микола КОСИЙ.

Харків.

Хроніка. Факти. Події

Грозний

Хтось хоче нестабільності

Перед виборами в Дагестані «комусь дуже хочеться розкачати там ситуацію і тим самим відсунути процес виявлення волі дагестанським народом». Таку думку висловив президент Чечні Аслан Масхадов, виступаючи по національному телебаченню Ічкерії. За його твердженням, захоплення братами Хачілаєвими державних установ у Махачкалі, закриття кордону між Чечнею та Дагестаном, а також «інші провокації», пов'язані з викраденням людей у прикордонних районах, — ланки одного ланцюга.

Джакарта

Заколот позаду, попереду – вибори

Новий індонезійський президент Бурханудін Юсуф Хабібі має намір провести загальні вибори в країні в період від півроку до року. Про це заявив після зустрічі з ним лідер масової мусульманської організації «Мухаммадія» Амін Раїс. «Я перебуваю в керівництві країною зараз лише для того, щоб підготувати вибори до парламенту та Народного консультативного конгресу, склад яких у підсумку міг би відбивати істинний вибір народу», — навів слова президента мусульманський лідер.

На фото: життя в країні входить у свою звичну течію.

Будапешт

Перемогла молодість

Згідно з попередніми даними Центрвиборчкому, парламентські вибори в Угорщині виграв Союз молодих демократів (СМД). Ця правоцентристська партія, очолювана 35-річним Віктором Орбаном, завоювала 148 депутатських мандатів у вищому законодавчому органі країни — Державних зборах. У головної сили урядової коаліції — соціалістів на чолі з нинішнім угорським прем'єром Д'юлою Хорном — 134 мандати.

Братислава

АЕС у Моховці буде запущено

Словаччина має намір найближчими днями запустити реактори нової АЕС Моховець у випробувальний режим, оскільки не бачить жодних причин для турбот з приводу їхньої безпеки. Міжнародні протести, ініційовані щодо цього сусідньою Австрією та словацькою опозицією, мають «суто політичне підґрунтя» і не базуються на наукових даних, заявив в інтерв'ю словацькому радіо заступник голови уряду республіки Сергій Козлик. «Австрійська влада, протестуючи проти введення в експлуатацію АЕС Моховець, перебуває під тиском своїх виборців і переносить свої внутрішньополітичні проблеми на міжнародні відносини», —підкреслив він.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та інформаційних агентств.

Про дружбу і тютюнець, який нарізно

(Початок на 1-й стор.).

Відбулася також зустріч Леоніда Кучми з Президентом Польщі Александром Кваснєвським, де, крім інших питань, порушувалася проблема можливого транспортування каспійської нафти через територію обох країн. Принаймні, сторони шукатимуть шляхи розв'язання цієї проблеми.

Як одне з досягнень, крім запевнень у непорушній дружбі, керівник Національного агентства з питань розвитку та європейської інтеграції Роман Шпек назвав підписання представниками урядів Польщі та України кредитної угоди, за якою наша сусідка відкриває для нас середньотермінову лінію — 20 млн. доларів, що має сприяти зростанню товарообороту між обома країнами. Правда, пан Шпек додав, що умови надання кредиту будуть розглядатися в кожному випадку окремо. Це може бути, наприклад, уже підготовлений проект виробництва польських комбайнів «Бізон» на Харківському тракторному заводі. Цікаво, що надання інших кредитних ліній, як правило, закінчується тим, що кредитується головним чином виробництво країни, яка надає такі послуги, хіба що назви держав змінюються. Хто скаже, яка кількість їх «допомогли» нам у такий спосіб?

Крім обговорення «широкого кола питань», безперечно, привертає увагу одне з небагатьох, що розглядалися конкретно: вступ Польщі у Європейський союз. Оскільки вже перший крок до цього обіцяє Україні сумні наслідки (можливі зміни в порядку перетинання спільного кордону), то Леонід Кучма звернув увагу своїх візаві на цю «небезпеку». Цілком зрозуміло, що треба шукати шляхи розв'язання проблеми, яка в майбутньому може призвести до ще більших проблем у відносинах обох країн.

Президент Польщі Александр Кваснєвський чи то не звернув уваги на це питання, чи то не захотів його обговорювати. Правда, закликав усі міжнародні організації допомагати Україні здійснювати економічні реформи, бо вона «потрібна світу, Європі і регіону». Що ж, і на тім спасибі.

Здається, наші проблеми з сусідами, які вступають чи мають намір вступати до організацій, що так чи інакше впливають на розвиток подій у Європі, починають лише проявлятися на тлі загальної доброзичливості та запевнень у тому, що ми будемо друзями. Проте дедалі частіше згадується давнє прислів'я: «Дружба дружбою, а тютюнець нарізно»...

Валентина ПИСАНСЬКА.

Рабині для «глобальної індустрії сексу»

МІЖНАРОДНА торгівля живим товаром переживає нині справжній бум. Є документальні свідоцтва випадків нелегального ввезення до Сполучених Штатів жінок із колишнього Радянського Союзу для заняття проституцією. Про це з посиланням на міністерство юстиції США повідомила телекомпанія Ейбі-сі. Американські власті стверджують, що ведуть «активне розслідування» одержаних даних.

Коли вірити Ей-бі-сі, це лише поодинокий приклад діяльності «глобальної індустрії сексу», для якої колишні радянські республіки грають роль «постачальників», що стала вже традиційною. Тих, хто залишає свої домівки у пошуках ліпшого життя за кордоном, частогусто продають власникам домів розпусти як рабинь. У всьому світі купують і продають близько мільйона жінок, чверть — із колишнього СРСР.

Однією з причин журналістського розслідування, проведеного Ей-бі-сі, стали шокуючі дані, зібрані неурядовою організацією «Глоубл сервайвал нетуорк». Її активісти, відрекомендувавшися співробітниками вигаданої фірми, зацікавленої у «придбанні дівчат», встановили контакти з компетентними особами. Ті не підозрювали, що «бізнесові бесіди» записуються прихованою відеокамерою. Таким чином, «у Росії було викрито велику злочинну мережу торгівлі жінками». Її представники розповідали, як «через друзів в уряді» можна виправити потрібні папери на виїзд для неповнолітніх дівчат, як продають контрабандистам молодих жінок по 2 тис. доларів за кожну, як використовують зв'язки у правоохоронних органах, аж до ФСБ, щоб не заважали ні міліція, ні бандити, повідомляє кореспондент ІТАР-ТАКС.

Із Росії та інших колишніх «республік-сестер» живий товар розтікається усім світом. Покупці знаходяться в країнах Азії, Близького Сходу, Європи, США і Канаді. Одним із найбільших ринків, наголошує Ей-бі-сі, є Ізраїль, де близько 80 відсотків повій — приїжджі з колишнього СРСР. «Тель-Авів — місто з чудовою зовнішністю і огидним черевом», — зазначає телекомпанія, знайомлячи глядачів з «доходним підприємством», яке обслуговує до 30 тис. клієнтів на рік. «В Ізраїлі не знайти стільки робочої сили, щоб підтримувати обслуговування на належній висоті, — каже його власник Джейкоб Голан.

— Ось нам і доводиться привозити дівчат із інших країн, зокрема з Росії».

Залежно від зовнішніх даних Голан платить за дівчину від 5 до 15 тис. доларів. Потім вона, позбавившися паспорта, змушена «відпрацьовувати» ці витрати, одержуючи в борделі 250 доларів на тиждень плюс чайові.

Іноді повія працює задарма. В інших, «менш гуманних», закладах додаються ще знущання і побої. Як у будь-якому рабовласницькому суспільстві, господар може продати повію, і тоді «відпрацювання» розпочинається наново. Коли «праг ниця» приваблива, їй доводиться приймати 10—15 відвідувачів за ніч. Ліпшими клієнтами вважають ортодоксальних іудеїв.

Хоча організовану проституцію офіційно вважають в Ізраїлі злочином, Голан не лише відверто розповів про свій заклад, а й показав американській кореспондентці схованку, де «туристки» ховаються під час поліцейських рейдів. Процвітання свого бізнесу господар пояснив просто і дохідливо — у міністерстві внутрішніх справ знайомий чиновник за тисячу доларів оформлює для кожної, хто влаштовується на роботу, посвідчення особи. Не обходиться і без зв'язків з мафією.

«Я неодмінно перевірю цю інформацію, і коли вона відповідає дійсності, то ми зробимо все для викоренення цього явища, — прореагував на повідомлення офіційний представник МВС Ізраїлю. Разом з тим, за його словами, дівчата з колишнього СРСР самі винні у своїх бідах, бо «перед приїздом до Ізраїлю мають дізнатися, чим саме займатимуться тут».

Велика рада маленької країни

У Республіці Сан-Марино — крихітній державі, розташованій на Апеннінському півострові й з усіх боків оточеній італійською територією — почалася передвиборна кампанія перед наміченими на 31 травня парламентськими виборами.

Для участі у виборах до Великої генеральної ради —однопалатного парламенту цієї найстаровиннішої серед нинішніх держав Європи — виставили свої кандидатів шість основних політичних сил Сан-Марино: блоки «Соціалісти за реформи» та «Народний альянс», Сан-Маринська партія комуністичного перетворення, Сан-Маринська прогресивно-демократична партія, Християнсько-демократична партія та Соціалістична партія. Приблизно 30 тисячам сан-маринських виборців, майже третина з яких мешкає за межами своєї держави, належить обрати з 250 кандидатів, висунутих політичними партіями, 60 членів Великої генеральної ради.

За оцінками спостерігачів, основна боротьба на наступних виборах у крихітній республіці розгорнеться між Християнсько-демократичною партією, що набрала на парламентських виборах 1993 року 41,3 відсотка голосів виборців, та Соціалістичною партією.

Згоди нема і скоро не буде

Об'єднання національно-визвольних рухів у ПАР можливе лише після досягнення ними згоди з принципових питань політики та економіки. Таку думку висловив заступник президента ліворадикального Панафриканського конгресу (ПАК) Мотсоко Пеко, повідомляє ІТАР-ТАКС.

Виступаючи на прес-конференції, він не лише відхилив недавню пропозицію правлячого Африканського національного конгресу (АНК), а й звинуватив його в забуванні інтересів трудящих. Перш ніж обговорювати питання єдності, правляча партія має позбутися корупції та політичних махінаторів, наголосив Пеко. За його словами, АНК ще під час переговорів з режимом апартеїду «пішов на поводу у ренегатів та опортуністів», зрадивши тим самим власну Хартію свободи, ідеї панафриканізму та споконвічні сподівання чорної більшості.

Такі нападки дають уявлення про те, як розвиватимуться відносини між двома національно-визвольними рухами в період кампанії до очікуваних за рік чергових загальних виборів.

Слід також згадати, що днями суд задовольнив позов депутата Національної асамблеї від ПАК Патріші де Ліль, котра наприкінці минулого року звинуватила 12 керівних діячів АНК у співробітництві з охранкою попереднього уряду білої меншості. За наполяганням спікера вона потім узяла свою заяву назад, але фракція АНК, що має більшість у парламенті, ухвалила рішення про заборону їй два тижні брати участь у засіданнях.

Судові органи визнали санкції стосовно де Ліль незаконними, і тепер вона має намір оголосити список «зрадників», що, без сумніву, призведе до подальшого загострення ситуації.

ПРО ПРОБЛЕМИ *вітчизняного судноплавства останнім часом говорено дуже багато. На жаль, найчастіше ці розмови мали негативний відтінок. Щоб прояснити ситуацію, глибше розібратися у численних морських та річкових проблемах, ми звернулися до керівника Держдепартаменту морського та річкового транспорту Мінтрансу України — заступника міністра Володимира СЕВРЮКОВА.*

Транспортні коридори

Судноплавство потребує криголамів у прямому й переносному розумінні

— Володимире Васильовичу, хоча б у найзагальніших рисах розкажіть, що на сьогодні являє собою департамент?

— Наші перевезення здійснюють сім національних судноплавних компаній, серед яких чотири — державні. Це — «Чорноморське морське пароплавство», «Українське морське пароплавство», судноплавні компанії «Укртанкер» та «Укррифер». Крім них іще три компанії з різними видами власності. Це — орендне підприємство «Азовське морське пароплавство», акціонерне товариство «Українська Дунайська судноплавна компанія», судноплавна компанія «Укрферí». Центри більшості судноплавств і компаній розташовані в Одесі, центр Дунайської компанії — в Ізмаїлі, Азовського судноплавства — у Маріуполі. З численних перевезень, що їх організують наші порти, слід відзначити «Керченську поромну переправу». Загалом до складу департаменту входить 61 підприємство. Більшість із них зосереджені у таких великих портах, як Іллічівськ, Південний, Одеса, Ізмаїл, Рені, Усть-Дунайськ. Сфера управління департаменту охоплює і приватні судноплавні компанії, яких нині понад сто.

Хочу наголосити, що мені як керівникові департаменту не дуже до вподоби нинішня організаційна структура, затверджена ще взимку 1992 року. Так, приміром, відтоді, як розпочався процес приватизації, Державний департамент не може вже брати участь в управлінні акціонерними компаніями, оскільки це належить до функцій Фонду держмайна.

— Серед численних публікацій про арешти наших суден є й такі, де стверджується: саме на цьому терені серед багатьох країн малопочесне місце посідає тепер Україна. Що можете сказати з цього приводу?

— Переконаний — коли скласти серйозну статистику з цього питання, то наша країна аж ніяк не була б лідером, хоча з цілого ряду причин саме цим показником ми найменше можемо пишатися. Та нумо об'єктивно розглянемо цю проблему. Суть ось у чому: у нашій країні нині загальна економічна криза. Мало не щодня десятки різних підприємств оголошують банкрутами, їхні приміщення арештовують і опечатують. Коли ж в іноземному порту банкрутом стає якесь наше судно чи його судноплавна компанія, то, природно, першим б'є на сполох потерпілий іноземний кредитор. А що таке судно? Це, по суті, те саме підприємство, тільки рухоме.

— Ну то як, Володимире Васильовичу, спроможний департамент виправити існуюче становище?

— У принципі, може й повинен. Та це не так просто, бо нас раз у раз відволікають від виконання наших безпосередніх функцій, залучаючи до непритаманної нам роботи. Так, приміром, нас зобов'язують проводити фінансові ревізії, визначати рівні доходів, займатися якимись слідчими експериментами. Та чи можу я здійснювати дійовий контроль над усією нашою галуззю з допомогою лише двох фахівців? При цьому навіть за такої ситуації ми часто позбавлені можливості проявляти ініціативу, виконувати якесь необхідне маневрування.

Візьміть для прикладу Ренійський порт, який колись за обсягом вантажопереробки посідав у Союзі серед усіх портів почесне четверте місце. Нині, коли від колишніх обсягів вантажопереробки не залишилося й четвертої частини, у цьому порту стоять ті самі 86 підйомних кранів. Здавалося б, частину їх треба терміново реалізувати. Та переконаний, щойно зробимо це, навіть якщо вкладемо одержані кошти у розвиток порту, нас тут-таки звинуватять у знищенні народного надбання.

— Ми вже говорили про те, що наша країна переживає нині загальну економічну кризу. Як вона зачепила галузь?

— На жаль, показники один гірший від іншого. Втім, міркуйте самі: за період 1990—1996 років обсяги вантажних перевезень скоротилися в нас на 71%, у тому числі морським транспортом — на 73%, пасажирські перевезення — на 55%, у тому числі морським транспортом — на 81%. Загальний вантажообіг у наших морських портах зменшився за цей час більш ніж у два рази. Фактично цілковито припинив роботу через її неефективність транспортний пасажирський флот, який перейшов на круїзні й туристичні перевезення. Через збитковість і загальне падіння добробуту населення практично припинено перевезення пасажирів у припортовому й міжпортовому сполученні. Пропускна спроможність наших морських портів використовується нині мало не на половину можливого. Виробничий потенціал судноремонтних заводів використовується лише на 57%. Нинішня обстановка така, що за наявності, приміром, у Чорноморському пароплавстві 15 тисяч фахівців, потрібні лише 2,5 тисячі, тобто у 6 разів менше...

— Чи можете назвати головні причини кризового стану морського й річкового транспорту України?

— Назву три головні причини: втрата колишніх традиційних баз і різке скорочення зовнішньоторговельних зв'язків; багаторазове зменшення транзитних вантажопотоків, які проходять через наші морпорти; неухильне старіння флоту й відсутність коштів для його поповнення.

— Якщо говорити про міжнародний морський вантажообмін, то які напрями тепер найстабільніші?

— Щодо експортних перевезень, то до країн Європи ми щороку відправляємо до 9 мільйонів тонн вантажів, Азії та Океанії — до 14, Америки — до 2, Африки — до півтора мільйона тонн. Напрями імпортних перевезень менш стабільні. Наші головні кореспонденти тут: Європа, котра дає до 60% вантажопотоку, Азія та Океанія — до 25%, країни Америки — до 30%. Транзитний вантажопотік переважно відповідає географії експорту та імпорту. До загального обсягу, що становить приблизно 24 млн. тонн, країни Чорного і Середземного морів кореспондують близько 33% вантажу, Азії та Океанії — близько 27%, Африки — близько 39%, Північної та Центральної Америки — близько 3%.

— Частка яких країн у співробітництві з нами найбільша?

— За всіма показниками тут лідирує Російська Федерація. Якщо говорити про транзитні вантажопотоки, то її частка як вантажовідправника і вантажоодержувача перевищує 87% від загальних показників усіх транзитних перевезень через наші морські порти.

— Наскільки мені відомо, ще три роки тому було розглянуто спеціальну програму щодо виведення галузі з кризового стану...

— Так, 1995 року таку спеціальну національну програму було підписано. На жаль, через відсутність коштів вона залишилася на папері. Сьогодні два наші інститути розробили нову програму стабілізації та розвитку галузі. Тож коли найближчим часом не розв'яжемо проблему поповнення флоту, то десь так років через десять наша морська держава залишиться зовсім без суден або з такими старезними посудинами, на яких страшно буде відходити від берега. Адже середній вік морських суден становить 20 років, річкових — 18. Тому за період з 1990 до 1996 року наш вантажний флот скоротився на 80 суден, річковий — на 119. З пасажирськими суднами становище не ліпше: протягом згаданого часу їх було списано 12 загальною пасажиромісткістю 40 тисяч місць.

— Із суден різного призначення яких видів найбільше бракує?

— Либонь, будете здивовані: Україні сьогодні вкрай потрібні... криголами. Проблема в тому, що ми маємо лише один старий криголам, який протягне ще максимум рік-другий. Хоч ми й не на Північному полюсі, але в умовах зими на деяких маршрутах без допомоги криголама нашим суднам просто не обійтися, а проведення іноземних суден з допомогою криголама ми повинні забезпечити відповідно до різних міжнародних конвенцій.

— Чи передбачено в програмі щось нове відносно наших тарифів, які також часто-густо є об'єктом критики?

— Тут, зокрема, на напрямах стабільних вантажопотоків хочемо запропонувати застосування наскрізних транспортних тарифів, які передбачали б усіляке заохочення збільшення обсягів вантажоперевезень. Адже часто-густо ці обсяги через високі тарифи істотно зменшуються, як, приміром, вантажопотік бавовни з Узбекистану, який іде через наш Іллічівський порт. З названої причини цей потік неухильно зменшується, хоча в цьому порту можна переробляти і зберігати одночасно до 400 тисяч тонн бавовни.

— Серед фахівців-річковиків часто відбуваються суперечки з приводу марних затрат на шлюзове господарство, яке у нас чималеньке...

— Шлюзове господарство справді величезне, але без зайвих затрат тут ніяк не обійтися, якщо не хочемо зовсім зупинити судноплавство на Дніпрі.

— Може, як пропонує багато хто з річковиків, справді варто брати з кожного судна певну плату за шлюзування?

— Як на мене, шлюзування — то, як колись казали, «государеве діло», тому ми щоразу ставимо питання про фінансування цієї операції з держбюджету. Адже коли сподіватися на чиїсь інвестиції, то інвестори обов'язково почнуть підвищувати суму збору за шлюзування, роблячи річкове судноплавство дедалі млявішим. Якщо в акваторії Дніпра судна оплачуватимуть кожний збір, бо їм нема куди подітися, то на таких ріках, як Дунай, Прорва і Сулина, можливі варіанти: за високої вартості шлюзування, приміром на Прорві, власники суден просто проведуть їх Сулиною. От і виходить, що оплачувати шлюзування і гарантувати суднам безперебійний прохід повинна держава, а вона останнім часом виділяє на вказані цілі менше третини належної суми, чого вочевидь не вистачає.

— Наприкінці хотів би дізнатися, з якими результатами ваша галузь завершила 1997 рік, перший квартал поточного?

— Торік попри всі труднощі наша галузь загалом дала державі близько 140 млн. гривень прибутку. Помітно поліпшили роботу всі 18 морських портів, серед судноплавних компаній якнайкраще показали себе такі, як «Укрферí» та «Укррифер». За перший квартал поточного року найкращий — показник загального перевезення вантажів, який на 20% перевищив минулорічний.

Вів інтерв'ю
Аркадій СОКОЛОВСЬКИЙ.

Транспорт і гроші

Україна має об'єктивні передумови для розвитку співробітництва з Європейським банком реконструкції та розвитку і європейськими фінансовими організаціями в модернізації своєї транспортної системи. Таку думку висловили експерти транспортної галузі під час щорічних зборів Ради директорів ЄБРР.

Потенційна потреба галузі в інвестиціях лише до 2005 року оцінюється у більш як 20 млрд. доларів США. Водночас із 2 млрд. доларів інвестицій, спрямованих в українську економіку з 1992 по 1997 рік, в транспортний сектор було інвестовано лише 50 млн. доларів.

На думку вітчизняних експертів, повідомляє «Інтерфакс-Україна», приватизація, яку проводять нині в галузі, створює основу для розвитку конкуренції і сприятливі умови для залучення інвестицій. Зокрема, на сьогодні приватизовано понад 80% підприємств автомобільного транспорту, 48% — дорожнього господарства, 26,9% — морського і річкового, 9,7% — авіаційного, 1% залізничного.

Як найпривабливіші спрямування інвестицій розглядаються авіаційний, залізничний і морський транспорт. Позитивними прикладами співробітництва України та ЄБРР в галузі реформування транспортного комплексу експерти назвали проекти реконструкції терміналу міжнародного аеропорту «Бориспіль» (наданий в 1993 р. кредит ЄБРР у 5,1 млн. доларів під 8% річних, термін погашення — 1995—2001 рр.) і модернізації системи аеронавігаційного обслуговування України.

Відповідно до угоди, підписаної ЄБРР з державним підприємством з обслуговування повітряного сполучення «Украерорух» у грудні минулого року, ЄБРР надасть кредит в розмірі 25,4 млн. доларів.

До реалізації проекту плануються приступити цього року. Найближчим часом партнери також продовжать обговорення умов співробітництва в проекті реконструкції автомагістралі Київ—Чоп, що передбачає надання кредиту ЄБРР в розмірі 40 млн. екю для реконструкції автодороги довжиною 250 км в Карпатах.

«Динамо» випереджає «Шахтаря»

Футбол. Чемпіонат країни. Вища ліга. Пропущений матч 16-го туру.

«Динамо» — ЦСКА. 4:0. 7 000. Кирюхін, 35, Шевченко, 45, 63, 90, з пенальті.

Своєрідна репетиція кубкового фіналу, який наступної неділі на НСК «Олімпійський» розіграють динамівці та армійці, виявила величезну перевагу біло-синіх за всіма складовими. Перший власний гол за «Динамо» забив захисник Олександр Кирюхін. І зробив це як досвідчений форвард: ефектно пробив головою, скориставшись передачею Віталія Косовського.

Із великим натхненням зіграв Андрій Шевченко. Три влучення дали йому змогу майже наздогнати свого партнера по нападу Сергія Реброва у змаганні найкращих бомбардирів. На рахунку Сергія — 16 м'ячів, Андрія —15.

Здобувши цю перемогу, динамівці очолили турнірну таблицю. У них тепер — 57 очок (гра в запасі). Другий «Шахтар» — 56 очок. У «Ворскли», «Карпат» і «Дніпра» — по 46.

Сьогодні у вищій лізі відбудуться усі матчі 26-го туру.

***

Бокс. Відмінно виступили в Мінську на чемпіонаті Європи українські спортсмени. Золоті медалі вибороли Володимир Сидоренко (до 51 кг) і Сергій Данильченко (до 54). «Сріблом» відзначено суперважковаговика Володимира Лазебника та Сергія Дзинзирука (до 67 кг). Нарешті, бронзова нагорода у Олега Кирюхіна (до 48 кг). Чудовий врожай нагород зібрали наші боксери, чи не правда?

До нових зустрічей, «Кубок ВІКОТЕК»!

Теніс. Минулих вихідних на кортах «Динамо» в Києві фінішував третій міжнародний турнір другої категорії ЄТА для спортсменів до 16 років — «Кубок ВІКОТЕК». Це було справжнє яскраве свято, яке організували ФТУ, фірми «Вікотек» і «Кінетік». До речі, вже традиційно генеральним спонсором змагань був «ГОЛОС УКРАЇНИ».

Одразу пропонуємо результати фінальних поєдинків.

Пари. Дівчата. Юлія Мирна/Юлія Федак (Україна) —Олена Ковальчук/Катерина Романенко (Україна). 6:3, 6:1. **Юнаки.** Арутюн Софян (Вірменія)/Роман Барванов (Молдова) — Сергій Абрамов (Україна)/Павло Іванов (Росія). 7:5, 6:2. **Одиночні розряди. Дівчата.** Борка Майстрович (Югославія) — Олександра Кравець (Україна). 6:1, 6:2. **Юнаки:** Софян — Іванов. 6:4, 6:2.

— Перегорнуто ще одну сторінку в історії наших турнірів, — каже один з його «батьків» Сергій Коноваленко. — Багато чого вдалося цього разу. І тут велика заслуга Віктора Кононенка — генерального директора фірми «VICOTEC». Він займається справжнісіньким меценатством. Адже на юнацьких турнірах грошей не заробиш. Ми щиро вдячні «Голосу України» за підтримку. На слова похвали заслуговують і досвідчені арбітри — кияни Володимир Савченко та Володимир Булєнін, донеччанин Володимир Мкртичян і Володимир Малишев з Алушти.

Було і трохи смутку, бо в одиночних розрядах перемогли симпатична білявка з міста Нові-Сад, що у югославському краї Воєводина, Борка Майстрович і дуже здібний єреванець Арутюн Софян (до речі, абсолютний чемпіон турніру), а не наші спортсмени. А торік найкращими були львів'яни Ольга Лазарчук і Орест Терещук. Але приємно, що вони, діставши благословіння на наших змаганнях, упевнено крокують до тенісних вершин.

Прощаючись сьогодні з учасниками, віримо, що і наступного року «Кубок ВІКОТЕК» неодмінно відбудеться.

Віктор **БРАНИЦЬКИЙ.**

На знімку: під час турніру.

Фото Сергія **КОВАЛЬЧУКА.**

Для кого граємо?

Першість України. Перша ліга. 37-й тур. «Шахтар» — «Металіст» — 1:2. 3500 глядачів. Войтович, 79 — Рудняк, 2, Шевченко, 42, **«Сталь» — «Хімік» — 2:1.** 6000. Манько, 48 з пенальті, Чопенко, 50 — Бугаков, 89. **«Явір» — ФК «Черкаси» — 4:0.** 2500. Листопадов, 18, Острівний, 42, Завгородній, 54 з пенальті, Совенко, 73. **«Нафтовик» — ЦСКА-2 — 1:2.** 2500. Корощенко, 81 — Дараселія, 31, Селезньов, 74. **«Буковина» — «Зоря» — 2:0.** 2500. Бойцан, 7, Головачук, 82. **«Волинь» — «Авангард-Індустрія» —3:0.** 2000. Панченко, 7 з пенальті, 9, Яцурак, 39. Панченко на 85-й хв. не реалізував пенальті. **СК «Миколаїв» — «Кремінь» — 3:1.** 18000. Єрпов, 2, Забранський, 3, Волков, 69 з пенальті — Богатир, 22, **«Металург» — «Поліграфтехніка» — 2:1.** 2000, Олійник, 15, Безручко, 61 — Потькало («М»), 62 у свої ворота, **«Десна» — «Нива» — 1:1.** 4500. Шаповалов, 41 —Ястребинський, 55. **«Динамо-2» — «Полісся» — 4:0.** 50. Шкапенко, 3. В. Маковський, 29, Косирін, 65 і 68.

На шанувальників футболу столиці та гостей із Житомира, які приїхали подивитися матч «Динамо-2» і «Полісся», чекала неприємна несподіванка. Зі стадіону «Динамо», де, судячи з афіші газети «Команда», мала проходити ця гра, їхню зустріч організатори перенесли на тренувальну базу в Кончу-Заспу. Тут за грою спостерігали аж 50 чоловік. Хоча не тільки фахівцям було б цікаво подивитися гру найближчого резерву «Динамо» відроджуваного «Полісся», де є цікаві гравці. Одне слово, непоштиво поставилися в «Динамо» до уболівальників. І своїх, і чужих. Але ж саме з таких «дрібниць» складається авторитет чемпіонату країни.

Порівняйте відвідування матчів двох лідерів першості: 50 і 18 тисяч. Саме стільки уболівальників прийшло на миколаївський стадіон, де лідер грав з «Кременем». І це попри те, що СК «Миколаїв» програв два матчі на виїзді. А якби керівники миколаївського клубу з економічних або інших міркувань перенесли гру несподівано для всіх до Варварівки, Тернівки або іншого передмістя міста?.. Програв би футбол, який має приносити радість усім, а не бути частиною навчально-тренувального процесу. Навіть провідного в країні клубу.

Після цього туру становище лідерів таке: СК «Миколаїв» — 83 очки, «Металіст» і «Динамо-2» — по 75, «Нива» — 69, «Сталь» — 67, ФК «Черкаси» — 59, «Нафтовик» і «Полісся» — по 55.

Матчі 38-го туру відбудуться завтра, 27 травня.

Ярослав **СЕРГІЄНКО.**

Оголошення

До уваги акціонерів Всеукраїнського Акціонерного Банку!

Рада банку повідомляє, що загальні збори акціонерів з порядком денним,опублікованим у газеті «Голос України» за 23 січня 1998 р., відбудуться в м.Миколаєві 5 червня 1998 року о12. 00 годині в приміщенні міського Палацу творчості учнів

за адресою: вул. Адміральська, 31.

початок реєстрації акціонерів з 11. 30

довідки за телефонами:
(044) 459-06-74, 219-31-69

Рада банку

Вниманию акционеров ЗАО «Корона» г. Запорожье!

Сообщаем, что общее собрание акционеров состоится 9 июля 1998 года в 16-00 по адресу: г. Запорожье, ул. Сапожникова, ПБК «Славутич».

Повестка дня:

1. Отчет дирекции о финансово-хозяйственной деятельности предприятия за 1997 год.
2. Отчет ревизионной комиссии и утверждение баланса за 1997 год.
3. О прекращении деятельности предприятия и назначении ликвидационной комиссии.

Начало регистрации акционеров и их полномочных представителей — 9 июля 1998 г. с 15-00.

Арбітражний суд Хмельницької області порушив справу №9/61-Б від 25.02.1998 року про банкрутство Старокостянтинівської виробничо-комерційної фірми «Славутич» ЛТД (281100, м. Старокостянтинів, вул. Миру, 39; р/р 2600103116400 в Хмельницькому відділенні «Укрінбанку», код 14156199).

Науково-практичний журнал **Бухгалтерський облік і аудит**

Продовжує передплату на II півріччя 1998 року

- **перше професійне видання** в Україні (видається з 1 січня 1994 р.);
- **найкрупніший щомісячний** журнал, що налічує більш як **20 тис. передплатників** підприємств та організацій;
- **видається українською та російською мовами.**

Журнал — це сотні статей, коментарів, консультацій Провідних вітчизняних фахівців з проблем:

- теорії та практики бухгалтерського обліку;
- організації обліку в галузях економіки;
- аудиту, ревізії та контролю;
- оподаткування і господарського права;
- зовнішньоекономічної діяльності
- упровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку
- а також щомісячний огляд нормативних актів у галузі економіки з коментарями

Журнал у повному обсязі висвітлює нормативні документи для бюджетних організацій з докладними коментарями та роз'ясненнями до них, а також статті фахівців Держказначейства України та вчених провідних вузів країни

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ МОЖНА В БУДЬ-ЯКОМУ ВІДДІЛЕННІ ЗВ'ЯЗКУ УКРАЇНИ

Вартість передплати

на три місяці — 19,23 грн. на півріччя — 38,46 грн.

НАШ ІНДЕКС

українською мовою — **74053** *російською мовою* — **74054**

м. Київ, вул. Гоголівська, 7г; тел. 216-80-02, 246-93-61

До уваги акціонерів ВАТ Київський науково-дослідний інститут синтезу та екології «СИНТЕКО»!

Згідно з рішенням загальних зборів акціонерів ВАТ» Київський науково-дослідний інститут синтезу та екології «СИНТЕКО» від 20.05.98 р. у роботі зборів акціонерів оголошено перерву.

Продовження роботи загальних зборів акціонерів ВАТ «Київський науково-дослідний інститут синтезу та екології «СИНТЕКО» з дослідним заводом відбудеться 17 липня 1998 р. в актовому залі інституту за адресою: м. Київ, вул. Сосюри, 6.

Порядок денний:

1. Звіт голови правління про роботу в 1996 році.
2. Затвердження статуту.
3. Вибори правління.
4. Вибори спостережної ради.
5. Вибори ревізійної комісії.
6. Затвердження перспективного плану розвитку ВАТ «КНДІ «СИНТЕКО» в 1997 р.
7. Затвердження внутрішніх нормативних документів.
8. Затвердження регламенту проведення загальних зборів.

Початок реєстрації — з 9.00 до 10.00. Початок зборів — о 10.00.

При собі мати документ, який посвідчує особу.

Арбитражный суд Донецкой области (340105, Донецк, бульвар Пушкина,34) возбудил дело № 66/1-15Б о банкротстве Енакиевского горкоопторга (343820, Енакиево Донецкой области, ул. Щербакова,132/2, р/счет 26000980080, МФО 334527, код 203311269).

Претензии кредиторов и заявления санаторов принимаются на протяжении месяца со дня опубликования объявления.

Інформація про четвертий випуск простих іменних акцій акціонерного банку «Полісся»

Акціонерний банк «Полісся» зареєстрований Національним банком України 9 січня 1992 року (реєстраційний номер 81) як акціонерне товариство закритого типу. Загальними зборами засновників 15 квітня 1994 р. (протокол № 10) було прийнято рішення перетворити банк на акціонерне товариство відкритого типу.

Юридична адреса та місцезнаходження банку на момент прийняття рішення про емісію: Україна, 252033, м. Київ, вул. Володимирська, 60.

Опис ділової діяльності банку

Банк згідно з ліцензією НБУ № 58 від 10.10.96 р. виконує такі операції:

— касове обслуговування клієнтів;
— ведення рахунків клієнтів (резидентів) та здійснення розрахунків за їх дорученням (у національній валюті України);
— ведення рахунків банків-кореспондентів (резидентів) та здійснення розрахунків за їх дорученням (у національній валюті України);
— надання кредитів банкам;
— надання кредитів юридичним особам;
— надання кредитів фізичним особам;
— придбання права вимоги з поставки товарів і надання послуг, прийняття ризику виконання таких вимог та інкасація цих вимог (факторинг);
— вкладення коштів у статутні фонди інших юридичних осіб;
— залучення депозитів юридичних осіб;
— залучення депозитів фізичних осіб;
— отримання кредитів від банків;
— випуск цінних паперів (облігацій, ощадних сертифікатів тощо);
— ведення валютних рахунків клієнтів;
— неторговельні операції;
— встановлення прямих кореспондентських відносин з іноземними банками;
— операції за міжнародними торговельними розрахунками;
— операції з торгівлі іноземною валютою на внутрішньому валютному ринку;
— операції з залученням та розміщенням валютних коштів на внутрішньому ринку (здійснюються з резидентами України);
— операції з залученням та розміщення валютних коштів на міжнародних ринках (здійснюються з нерезидентами України);
— відповідальне збереження цінностей клієнтів банку;
— фінансування капітальних вкладень за дорученням власників або розпорядників інвестованих коштів;
— видача поручительств, гарантій та інших зобов'язань за третіх осіб, що передбачають їх виконання у грошовій формі;
— придбання за власні кошти засобів виробництва для передачі їх в оренду (лізинг);
— довірчі операції (залучення та розміщення коштів, управління цінними паперами та інші) за дорученням клієнтів;
— купівля, продаж і зберігання платіжних документів, цінних паперів, а також операції з ними;
— купівля, продаж і зберігання державних цінних паперів, а також операції з ними;
— надання консультаційних послуг;
— відкриття філій банку на території України.

Протягом свого існування банк здійснює інвестиції в розвиток підприємств народного господарства України, зокрема в такі галузі, як приладобудування, гірнича промисловість, сільське господарство, туризм та готельне господарство, будівництво житла; підтримує соціальні програми.

Банк активно працює на ринку цінних паперів і з юридичними, і з фізичними особами. Завдяки створеній мережі кореспондентських рахунків здійснює розрахункові операції з державами СНД та західними країнами.

Вищий орган управління банку — загальні збори акціонерів. У період між зборами керівництво поточною роботою здійснює правління банку (голова правління —Фатєєва В. Л.).

На 20.03.1998 р. в АБ «Полісся» працює 67 службовців. Банк має філію в Житомирі, яка забезпечує повний комплекс банківських послуг.

Банком отримано дозволи: на здійснення діяльності з випуску і обігу цінних паперів № 309 від 09.06.1994 р., на діяльність щодо ведення реєстрів власників іменних цінних паперів за № 395—Р від 06.02.1998 р. та на депозитарну діяльність зберігача цінних паперів № 3-Д від 17.03.1997 р.

На момент прийняття рішення про четверту емісію зареєстрований і сплачений статутний фонд становить 2802836 гривень.

Перша емісія простих іменних акцій банку проводилася з 13.06.1994 р. по 15.08.1994 р. Шляхом відкритої передплати розповсюджено 60875 штук на суму 121750 грн. Свідоцтво Міністерства фінансів України про реєстрацію № 502/1/94 від 13.12.1994 р.

Друга емісія простих іменних акцій банку проводилася з 28.12.1994 р. по 31.05.1995 р. Шляхом відкритої передплати розповсюджено 297781 штук на суму 595562 грн. Свідоцтво Міністерства фінансів України про реєстрацію № 466/1/95 від 03.11.1995 р.

Третя емісія простих іменних акцій банку проводилася з 20.11.1995 р. по 15.05.1996 р. Шляхом відкритої передплати розповсюджено 1042762 штук на суму 2085524 грн. Свідоцтво Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку про реєстрацію № 59/1/96 від 30.10.1996 р.

Банком проводилися емісії конвертованих процентних облігацій загальною кількістю 1500 штук на суму 15000 грн. номіналом 10 грн. кожна. Свідоцтва Міністерства фінансів України № 6/2/94 від 18.08.1994 р. та № 12/2/94 від 04.11.1994 р.

Банком випущено 1.401.418 штук простих іменних акцій. Всі цінні папери розміщено і сплачено повністю.

Рішення про відкриття передплати на акції четвертого випуску прийняте позачерговими зборами акціонерів 20 березня 1998 р., протокол № 23.

Загальний обсяг емісії 3 510 000 (три мільйони п'ятсот десять тисяч) гривень, при цьому здійснюється випуск 1 755 000 (один мільйон сімсот п'ятдесят п'ять тисяч) простих іменних акцій номіналом 2 грн. кожна.

Фінансові ресурси, залучені від емісії, буде використано:
— 40 % для інвестування у високоліквідні та надійні цінні папери, в тому числі державні;
— 30 % у розвиток підприємств виробничих галузей народного господарства;
— для розширення можливостей банку щодо надання банківських послуг, для зростання масштабів діяльності банку, зокрема активних операцій, з метою захисту інтересів акціонерів, клієнтів та вкладників.

Акції випускаються однією серією Д №№ 0000001—1755000 в бездокументарній формі й розповсюджуються шляхом відкритого продажу серед юридичних осіб і громадян.

Передплата проводиться у період з 10 червня 1998 року по 10 листопада 1998 року. У разі досягнення оголошеної емісії передплата може бути завершена раніше визначеного строку, за рішенням загальних зборів акціонерів.

Продаж акцій відбувається пакетами: для громадян — не менш як 1000, для юридичних осіб — не менш як 2000 акцій.

Акції дають право голосу на загальних зборах акціонерів із принципу «одна акція — один голос».

Дивіденди сплачуються один раз на рік з чистого прибутку, що залишається після повної сплати всіх обов'язкових платежів, у розмірі, що визначається загальними зборами акціонерів.

Під час передплати акцій покупець підписує з банком угоду, примірник якої видається йому після сплати акцій за курсовою вартістю, що прогнозується у межах 2 грн. 00 коп. — 2 грн. 40 коп. за акцію.

Відповідно до вимог Національного банку України юридичні особи при придбанні акцій надають бухгалтерську звітність на останню звітну дату і аудиторську довідку про джерела коштів, що спрямовуються на придбання акцій.

Відповідно до чинного законодавства і статуту банку жоден акціонер не може володіти акціями на суму більш як 35 % статутного фонду банку.

Відповідно до ст. 30 Закону України «Про господарські товариства» у разі перевищення заявленого обсягу емісії рішення про затвердження перевищення приймається загальними зборами акціонерів, а у випадку недосягнення 60 % від суми заявленого обсягу емісії —внесені суми повертаються протягом 30 днів.

Власники акцій мають право продавати, передавати, заповідати, дарувати акції самостійно з обов'язковою реєстрацією зміни власника у 5-денний термін.

У разі реорганізації банку всі зобов'язання за випущеними акціями переходять до правонаступника.

Приймаючи рішення про придбання акцій банку «Полісся», покупець має взяти до уваги як чинники ризику зміни в законодавстві щодо регулювання діяльності комерційних банків.

Передплату акцій проводять установи банку за адресами:
м. Київ, вул. Володимирська, 60; тел. (044) 244-39-68;
м. Житомир, вул. Київська, 5; тел. (0412) 37-05-66.

Баланс акціонерного банку «Полісся» за станом на 01.04.1998 р. (грн.)

АКТИВ	СУМА
1. Каса	6844,22
2. Коррахунок в НБУ	6052,54
3. Коррахунки в інших банках	3354,99
4. Кредити, надані клієнтам	3498266,34
5. Надані міжбанківські кредити	0,00
6. Вкладення в цінні папери	1146803,29
7. Основні засоби і капіталовкладення	1065944,55
8. Дебітори	653254,28
9. Інші активи	9802181,14
10. Затрати	335851,63
БАЛАНС	**16518552,98**

ПАСИВ	СУМА
1. Статутний фонд	2802836,00
2. Резервний фонд	377298,01
3. Інші фонди	1362322,53
4. Коррахунки інших банків	601,56
5. Розрахункові поточні рахунки клієнтів	757311,05
6. Депозити юридичних осіб	235143,17
7. Вклади громадян	1374603,58
8. Одержані міжбанківські кредити	0,00
9. Кредитори	134297,08
10. Інші пасиви	9421541,45
11. Доходи	52598,55
БАЛАНС	**16518552,98**

Баланс акціонерного банку «Полісся» за станом на 01.01.1998 р. (грн.)

АКТИВ	СУМА
1. Каса	5097,19
2. Коррахунок в НБУ	32298,75
3. Коррахунки в інших банках	288993,81
4. Кредити, надані клієнтам	3449694,86
5. Надані міжбанківські кредити	0,00
6. Вкладення в цінні папери	1210721,09
7. Основні засоби і капіталовкладення	1078091,12
8. Дебітори	1050456,40
9. Інші активи	9788889,88
БАЛАНС	**16904243,10**

ПАСИВ	СУМА
1. Статутний фонд	2802836,00
2. Резервний фонд	21375,88
3. Інші фонди	2080023,72
4. Коррахунки інших банків	1291,39
5. Розрахункові і поточні рахунки клієнтів	363840,95
6. Депозити юридичних осіб	321238,08
7. Вклади громадян	1478986,93
8. Одержані міжбанківські кредити	0,00
9. Кредитори	289525,02
10. Інші пасиви	9545125,13
БАЛАНС	**16904243,10**

Звіт про прибутки і збитки акціонерного банку «Полісся» станом на 01.01.1998 р. (грн.)

СИМВОЛ	СТАТТЯ ДОХОДІВ	УСЬОГО
6	Доходи	3108553,33
60	Процентні доходи	1030170,96
61	Комісійні доходи	255563,74
62	Результат від торговельних операцій	324115,42
63	Інші банківські операційні доходи	1498703,21
64	Інші банківські неопераційні доходи	0,00
67	Зменшення резервів	0,00
68	Непередбачені доходи	0,00
СИМВОЛ	**СТАТТЯ ДОХОДІВ**	**УСЬОГО**
7	Витрати	3108553,33
70	Процентні витрати	2013584,59
71	Комісійні витрати	114853,19
73	Інші банківські операційні витрати	364637,71
74	Інші банківські неопераційні витрати	615477,84
77	Відрахування в резерви	0,00
78	Непередбачені витрати	0,00
	Прибуток (збиток) до сплати податку	0,00
79	Податок на прибуток	0,00
	Чистий прибуток (збиток)	0,00

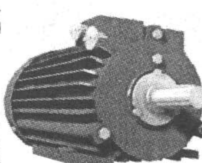
Довідка про фінансовий стан акціонерного банку «Полісся» станом на 01.01.1998 р.

I. Основні обов'язкові економічні нормативи регулювання діяльності банку	Фактичне значення	Нормативне значення
1. Мінімального розміру статутного фонду	1 337 295 ЕКЮ	1 000 000 ЕКЮ
2. Норматив платоспроможності банку	41,72 %	не менше 8 %
3. Норматив миттєвої ліквідності	75,53 %	не менше 20 %
4. Норматив загальної ліквідності	118,71 %	не менше 100 %
5. Норматив ресурсної ліквідності	39,30 %	не більше 100 %
II. Основні оціночні показники діяльності банку		
1. Показник достатності капіталу банку	91,63 %	не менше 5 %

Электродвигатели

Общепромышленные АИР, 4А, 5А, 4АМНУ, 4АМУ до 400 кВт
Взрывозащищенные АИУ, АИМ, ВА, ВАО, ВРП до 630 кВт
Крановые МТ, 4МТ, АМТ до 160 кВт

Низковольтная аппаратура
Эмальпровод (обмоточный)
Металлопрокат (чёрный)
Вентиляторы
Насосы

Ведис
Тел.: (095) 911-9018
Факс: (095) 911-2948

Арбітражний суд Закарпатської області (м. Ужгород, пл. Народна, 4) порушив справу № 6/43 про банкрутство ТОВ «Закарпаття» (Ужгородський р-н, м. Чоп, вул. Вакарова, 34; р/р 26001301150046 в ПІБ м. Чоп).

Оголошення дається з метою в місячний термін виявити кредиторів та можливих санаторів.

Арбитражный суд Луганской области (348000, Луганск, пл. Героев ВОВ, 3-а) возбудил дело № 05/265-12/204 Б о банкротстве государственного предприятия Перевальский ОРС (349140, г. Перевальск Луганской обл., ул. Дзержинского, 23/б, р/счет 26001301180384 в Алчевском отделении ПИБ Луганской обл., МФО 304342, код 24202702).

Претензии кредиторов принимаются в течение месяца со дня опубликования объявления.

Арбитражный суд Запорожской области (330001, г. Запорожье, ул. Шаумяна, 4) возбудил дело № 5/3-168 о банкротстве общества с ограниченной ответственностью «Наина» (332140, г. Бердянск Запорожской области, р/счет 1467822 в Бердянском отделении АК АПБ «Украина» Запорожской обл., МФО 313236, код 32136487).

Претензии кредиторов принимаются в течение месяца со дня опубликования объявления.

Арбітражним судом Львівської області (290010, м. Львів-10, вул. Личаківська, 81) порушено справу № 2/944-228 про визнання банкрутом ПП «Колективного підприємства «Діловий партнер» (юридична адреса: м. Львів, вул. Хімічна, 4, р/р 1468169 в ЗГРУ «Приватбанку»).

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймають протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Арбітражний суд Тернопільської області (Тернопіль, вул. Князя Острозького, 14-а) порушив справу № 62Б/2-6 про визнання банкрутом акціонерного товариства закритого типу фабрики «Подолянка» (Тернопіль, вул. Текстильна, 7; р/р 2600230011103 у відділенні «Сонячне» АКБ «Укрсоцбанк», МФО 338374, код 02971943).

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймають протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Арбитражный суд Луганской области (348016, Луганск, пл. Героев ВОВ, 3а) возбудил дело о банкротстве № 05/46-12/25б ООО «Лис» (р/с 02600530104800 в Попаснянском отделении Сбербанка № 8227, МФО 304359; юридический адрес: 349980, Попасная Луганской области, ул. Первомайская, 58).

Претензии кредиторов и заявления санаторов принимаются в месячный срок со дня опубликования объявления.

Арбітражний суд Чернівецької області (274010, Чернівці, вул. Кобилянської, 14) порушив справу № 4-114-105/б про банкрутство ТОВ «Чернівці-Буковина» (с. Шубранець Заставнівського району; р/р 467801 в АК АПБ «Україна»).

Претензії кредиторів приймають протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Арбітражний суд Київської області (252033, м. Київ-33, вул. Жилянська, 58-б) порушив справу № 73/10б-98 про банкрутство приватного підприємства «Повол» (256400, Київська обл., м. Біла Церква, Сквирське шосе, 214/70, розрахунковий рахунок 1468789 у Білоцерківському відділенні Промінвестбанку, МФО 321057, код 20607193).

Претензії кредиторів і заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

У номер

● Донецьк

«Газпром», мороз і сталеві труби

Офіційної відмови щодо постачання продукції Харцизького трубного заводу від РАО «Газпром» не надходило, заявив голова Донецької обласної держадміністрації Віктор Янукович. Але остання рада директорів товариства справді прийняла рішення про перехід на труби німецької фірми «Маннесман». Це сталося після того, як під Сургутом виявили руйнування верхнього покриття харцизької труби. Проте для обстеження місця пошкодження не були запрошені ані представники заводу, ані українські спеціалісти. Причини розслідує одна із страхових компаній. Вітчизняні фахівці стверджують, що пошкодження на відстані 25—30 см від шва могло виникнути через порушення технології зварювання у 30-градусний мороз.

● Запоріжжя

Ой ти, джуро, молоденький

Міський центр військово-патріотичного козацького виховання створюють у Запоріжжі. Ідейно він об'єднає дві наявні в обласному центрі концепції й методики виховання та фізичного загартування молоді — школи джур та «Спас».

За словами заступника міського голови з питань діяльності виконавчих органів влади Людмили Островської, в семи районах міста з 1 вересня розпочнуть роботу філії цих шкіл. У доцільності їх створення зайвий раз переконали успішно проведені козацькі ігри молоді.

● Вінниця

Зарплату автомобілями

Жмеринський міський народний суд задовольнив позов інженерів місцевого ВАТ «Райагрохім» Л. Полюха та О. Машталера про стягнення з підприємства заборгованості у заробітній платі з її виплатою. Проте виконувати рішення суду адміністрація не збиралася з однієї причини: на банківському рахунку — жодної копійки. Позивачі, проте, виявилися настирливими і свого досягли.

На їх вимогу суд прийняв рішення про повернення боргів майном. Таким чином, один з них став власником автомобіля «КамАЗ», автопробіг якого, до слова, лише 49 тисяч кілометрів, а другий — «Москвич ИЖ-2715».

Колектив АП «Шахта імені О. Ф. Засядька» висловлює щире співчуття народному депутатові України, голові ради орендарів Ю. Л. Звягільському з приводу тяжкої втрати — смерті його матері

Дори Олександрівни.

У безмежний простір з нотним станом

Фестивалі

З 16 по 23 травня весняний Київ перебував в обіймах несподівано бурхливих нот і звуків: раз на рік різноманітна армія молодих композиторів збирається у столиці на свій фестиваль.

Шість років тому в організатора цієї акції композитора Ігоря Щербакова виникла ідея створити альтернативний варіант «Київ music fest`у», де традиційно виконують твори уславлених композиторів, таких як Є. Станкович, В. Сільвестров, В. Бібік.

Приємно, що за ці роки межі фестивалю розширилися. Прикладом є включення джазової групи «Man sound» у формат акції.

На фестивалі був представлений електронний проект французького гостя з Інституту комп'ютерної та електронної музики С. Провіста. Незвичайна палітра електронних тембрів, комп'ютерні інсталяції показали нашому слухачеві напрям, в якому може розвиватися музика майбутнього.

Свідченням зростання майстерності став концерт випускників композиторського факультету Данила Перцова, Ольги Петруніної, Вероніки Тормахової, який вперше, в рамках цієї акції, був поєднаний з державним іспитом. Особливо хочеться відзначити концерт для фортепіано з оркестром Д. Перцова. Твір називається «Aquarius».

Дмитро ГАРКАВЕНКО,
студент Національної музичної академії.

Акції

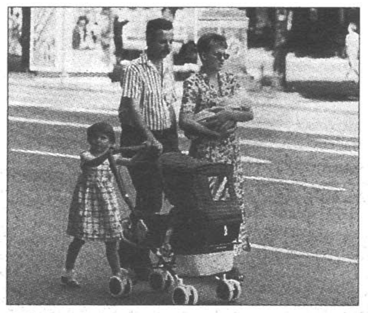
Молодь – за здорову сім'ю

Цього року в Україні проходить вже другий щорічний Національний тиждень планування сім'ї, до якого передбачено проведення різноманітних заходів. Скажімо, напередодні свята була відкрита книжкова виставка на теми сімейних взаємин, сімейної освіти, здорового способу життя тощо. А в неділю чимало молодих пар взяло участь у вуличному фестивалі на Хрещатику, де в спеціально розташованих кабінах отримували корисні поради та консультації лікарів, психологів, правників.

Проте свято триває не лише в столиці. У Харкові, Луганську і Донецьку відбудуться регіональні навчальні семінари «Підготовка молоді до сімейного життя». З початку травня Міністерство освіти проводило в навчальних закладах країни лекції для молоді про здоровий спосіб життя.

Організаторами свята виступили Міністерство охорони здоров'я, Міністерство в справах сім'ї та молоді та Міністерство освіти. Значну підтримку в організації свята надав (уже вдруге) уряд Сполучених Штатів.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Медіа для кримських мас

У Сімферополі відкрилася філія Міжнародного прес-центру IREX Promedia, який уже кілька років діє у Києві. Власне, кримський МПЦ створено ще торік у листопаді, а днями відбулось офіційне його представлення. Хоч працює він недовго, але вже зарекомендував себе як корисна і дієва структура. На рахунку Міжнародного прес-центру в Криму — кілька журналістських семінарів і зустрічей, прес-конференцій. Для роботи працівників засобів масової інформації тут чудові умови: вихід в Інтернет, підшивки всіх кримських, більшості центральних і багатьох закордонних газет, власна інформаційна база даних. Також і можливість користуватися потужною базою даних, що є в Києві. За словами керівника кримського МПЦ Олега Хоменка, прес-центр має змогу й бажання зробити працю кримських журналістів продуктивнішою.

Володимир ПРИТУЛА.

Сімферополь.

На Аскольдовій могилі освятили храм

Святині

У день пам'яті святителя Миколи Чудотворця освячено відбудовану Свято-Миколаївську церкву на Аскольдовій могилі, повідомляє «ДІНАУ-Укрінформ». Свячення провів екзарх Києво-Вишгородської Української греко-католицької церкви єпископ Василь Медвіт.

Історія одного з перших київських храмів, спорудженого 855 року рівноапостольною княгинею Ольгою на честь убитого князя Аскольда, у хрещенні Миколая, водночас трагічна і славна. Вперше зруйнована сином Ольги Святославом, церква була відбудована її онуком рівноапостольним князем Володимиром. В XI столітті тут було закладено Миколаївський монастир. В архівах збереглися фотографії трикупольної дерев'яної церкви, що її 1809 року перебудував на кам'яну купець Мещеряков. 1934 року храм було переобладнано на паркову ротонду і тільки у 1992 році — передано парафіянам Української греко-католицької церкви.

Свято-Миколаївський храм — одна з чотирьох святинь Києва, що відбудовуються за кошти міського бюджету. Вже у червні розпочнеться відродження Свято-Успенського собору Києво-Печерської лаври, що буде дарунком міста до 2000-річного ювілею Різдва Христового.

Ми — слов'яни!

Свята

День слов'янської писемності і культури за традицією, що склалася, відзначали в столичному готелі «Братислава». Сюди прийшли науковці, письменники, артисти, працівники посольства Болгарії та члени київського товариства культури «Родолюбіє».

Поет і перекладач Дмитро Білоус, професор Маргарита Знаменська, доктор Іван Йотов, викладач Слов'янського університету Іван Дадиверін казали не лише про подвиг болгарських просвітителів Кирила та Мефодія, котрі подарували слов'янським народам абетку. Вони зазначали, що культурні зв'язки болгарського і українського народів, всупереч усім економічним негараздам, продовжують розвиватися.

Дмитро Білоус прочитав у своєму перекладі вірші болгарських і українських поетів, наголосивши на мелодійності двох мов. Прикрасою свята став виступ болгарського фольклорного ансамблю «Китчица пъстра» з села Червоноармійське Болградського району Одеської області. Голова місцевого колективного сільгосппідприємства «Кубей» Борис Райнов приділяє величезну увагу збереженню народних традицій. Завдяки йому в сільському клубі працює чимало гуртків.

А фольклорний ансамбль, яким керує Надія Влах, став популярним у селах, де компактно мешкають болгари. В його репертуарі не лише болгарські, а й українські пісні. До речі, саме в цьому районі виходить додаток до газети «Голос України» — «Роден край». І на святі багато хто зазначав, що ця газета, яка видається болгарською мовою, допомагає розв'язувати чимало проблем людей, зміцнює дружбу між двома слов'янськими народами. Як і ансамбль «Китчица пъстра», якому поїздку до столиці допоміг здійснити депутат Одеської облради Петро Буюклі.

Заступник голови Спілки письменників Болгарії Йордан Попов, який очолює софійське відділення товариства «Болгарія — Україна», сказав, що поїде додому з багатими враженнями про святкування в Києві Дня слов'янської писемності і культури.

Весела ЗАЛОГІНА,
член правління товариства «Родолюбіє».

Обійшлося без Президента — урочисто і щиро

22 травня канівчани та їхні гості з близьких і далеких світів вшанували річницю з дня перепоховання праху Тараса Шевченка з чужини «на Вкраїну милу».

Біля 800-літнього Успенського собору, де 137 років тому стояла домовина з прахом Тараса Григоровича, відбувся мітинг-реквієм. Коли задзвонили дзвони і над Канівськими горами здійнялося могутнє і грізне «Реве та стогне...», людське море, перетворившися на живу стрімку ріку, рушило в десятикілометровий піший хід від стін собору до Чернечої—Тарасової гори.

До слова, ні Президент, ні урядовці не знайшли часу, щоб поклонитися Кобзарю.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

Голос України

Засновник — Верховна Рада України.

252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс—224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс—449-85-62.
E-mail: sekret@golos.relc.com

◊ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
◊ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
◊ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
◊ Рукописи не повертаємо.
◊ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 235406.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50

Зам. 0311097.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0